

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Učitelství odborných předmětů

**MOTIVY ŽÁKŮ KE STUDIU
NA VYBRANÉ STŘEDNÍ ŠKOLE
MOTIVATION OF PUPILS FOR STUDYING
AT CHOSEN HIGH SCHOOL**

Bakalářská práce: 12–FP–KPP–12

Autor:

Ing. Zdeňka Půlpánová

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Tibor Slažanský, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
71	0	6	24	21	3+1CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce

V Liberci dne: 27. 6. 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Zdeňka Půlpánová**
Osobní číslo: **P10000946**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů**
Název tématu: **Motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole**
Zadávající katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cíl: Zjistit motivy žáků ke studiu na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi.

Metody: Dotazníkové šetření.

Požadavky: Analýza pramenů vztahujících se k dané problematice. Analýza situace na vybrané střední škole.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

JANOŠOVÁ, Pavlína. Gender v práci se školními dětmi. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 978-80-7372-701-7.

KARSTEN, Hartmut. Ženy - muži [genderové role, jejich původ a vývoj]. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. 3 upr. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-047-X.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Tibor Slažanský, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2012**

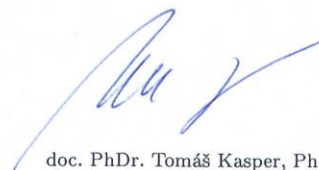
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Motivy žáků ke studiu na vybrané střední škole
Jméno a příjmení autora: Ing. Zdeňka Půlpánová
Osobní číslo: P10000946

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložila elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedla jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 27. 06. 2013

Ing. Zdeňka Půlpánová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Tiboru Slažanskému, Ph.D. za cenné připomínky a rady při psaní. Děkuji také řediteli Střední průmyslové školy panu Ing. Martinovi Kubátovi za poskytnuté informace a za vstřícnou spolupráci. Své rodině děkuji za podporu během celého mého studia na vysoké škole.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá motivy žáků pro studium na vybrané střední škole. Cílem práce bylo zjistit motivy žáků ke studiu na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi. Obdobné téma bylo záměrně zadáno také Zuzaně Šebestíkové, aby bylo možné porovnat motivy žáků dvou odlišných středních škol.

Teoretická část je věnována termínům motivace, motiv a motivace výkonu, dále jsou zde zmíněny vnitřní a vnější činitele ovlivňující motivaci žáků pro výběr střední školy.

Praktická část začíná informacemi o vybrané střední škole. Formou dotazníkového šetření byly zjišťovány u žáků maturitních ročníků motivy, proč si vybrali tuto střední školu. Výsledky byly porovnány s prací Zuzany Šebestíkové.

Klíčová slova: motivace, střední odborná škola, žák

Abstract

The bachelor's work focuses on students' motivation for studying at a chosen secondary school. The aim of this work is to find out what the motivation factors for studying at the Technical school in Mladá Boleslav are. A similar topic was intentionally given also to student Zuzana Šebestíková, so that it would be possible to compare students' motivation to study at two different schools.

The theoretical part of the work defines the terms motive, motivation and deals with the theory of motivation. Moreover, it mentions the internal and external motivational factors which influence the students' motivation for choosing a particular school.

The practical part starts with some information about the chosen school. In this part of the work a research via questionnaires was done to find out the final year students' motivation for choosing to study at a particular secondary school. The results of the research were compared to the results of Zuzana Šebestíková's work.

Keywords: motivation, secondary technical school, pupil

Obsah

Seznam použitých zkratk a symbolů	9
Seznam použitých obrázků	10
Seznam použitých tabulek	11
1 Úvod.....	12
2 Středoškolské vzdělávání	13
2.1 Střední odborné školy	13
2.2 Rovnost mužů a žen ve vzdělávacím procesu	14
2.3 Shrnutí kapitoly	15
3 Motivace, motiv a rozhodování.....	16
3.1 Teorie motivace	16
3.1.1 Pudová (nevědomá) teorie motivace.....	16
3.1.2 Kognitivní (poznávací) teorie motivace.....	17
3.1.3 Humanistická teorie motivace	17
3.2 Motivace k výkonu	18
3.3 Rozhodování.....	19
3.4 Shrnutí kapitoly	20
4 Činitele ovlivňující motivy žáků při volbě střední školy	21
4.1 Vnitřní činitele	21
4.1.1 Zájmy žáka	21
4.1.2 Schopnosti žáka	21
4.1.3 Postoje žáka.....	22
4.2 Vnější činitele	23
4.2.1 Vliv sociálního okolí žáků	23

4.2.2	Socioekonomické hledisko.....	24
4.2.3	Geografické hledisko a šance na uplatnění v praxi	24
4.3	Shrnutí kapitoly	25
5	Odlíšnosti motivů mladých mužů a žen při výběru školy	26
5.1	Rozdíly ve schopnostech.....	26
5.2	Vliv školy na utváření identity	27
5.3	Rozdíly v pohledech do budoucnosti.....	27
5.4	Rozdíly ve vztahu k technickým oborům.....	28
5.5	Shrnutí kapitoly	29
6	Shrnutí teoretické části	30
7	Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi.....	32
7.1	Prostředí školy	33
7.2	Nabízené studijní obory	36
7.3	Spolupráce s firmami	37
7.4	Rozdíly mezi vybranými středními školami	38
7.5	Shrnutí kapitoly	42
8	Motivy žáků – dotazníkové šetření	43
8.1	Výsledky dotazníkového šetření.....	44
8.2	Shrnutí dotazníkového šetření	57
9	Porovnání výsledků dotazníkových šetření	58
9.1	Shrnutí rozdílů ve výsledcích šetření vybraných škol	66
10	Shrnutí praktické části.....	67
11	Závěr.....	68
12	Seznam použité literatury	69
13	Seznam příloh.....	71

Seznam použitých zkratk a symbolů

CAD	-	Computer Aided Design – počítačem podpořený návrh
CAM	-	Computer Aided Manufacturing – počítačem podpořená výroba
CNC	-	číslicové řízení pomocí počítače
IDOS	-	Informační dopravní systém
IT	-	Informační technologie
N	-	nespokojen
S	-	spokojen
SPŠ MB	-	Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi
SŠDAM	-	Střední škola designu a módy, Prostějov

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1: Budovy středních škol (vlastní foto).....	39
Obrázek 2: Šatny středních škol (vlastní foto)	39
Obrázek 3: Vnitřní prostory středních škol (vlastní foto)	40
Obrázek 4: Dílny středních škol (z www.spsmb.cz)	41
Obrázek 5: Rozmístění bydlišť žáků od středních průmyslových škol v ČR (vlastní).....	46
Obrázek 6: : Srovnání - Rozmístění bydlišť žáků od SPŠ MB (vlevo) a SŠDAM (vpravo) (vlastní)	59

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1: Zastoupení pohlaví žáků ve vybraných třídách.....	44
Tabulka 2: Vzdálenost bydlišť žáků od školy	45
Tabulka 3: Dojezdnost žáků do školy	45
Tabulka 4: Předešlé školy žáků	47
Tabulka 5: Vliv motivačních činitelů na volbu oboru	48
Tabulka 6: Vliv motivačních činitelů na volbu školy	49
Tabulka 7: Motivační činitel - region	50
Tabulka 8: Povědomí žáků o firmách v oboru	51
Tabulka 9: Potenciální zájem ve firmách o práci	52
Tabulka 10: Zájem žáků o předměty	53
Tabulka 11: Důvody spokojenosti žáků s výběrem školy.....	54
Tabulka 12: Druhá šance žáků na výběr střední školy	55
Tabulka 13: Úmysl pokračovat ve studiu.....	56
Tabulka 14: Srovnání - Zastoupení pohlaví na vybraných školách.....	58
Tabulka 15: Srovnání – Dojezdnost žáků do školy	59
Tabulka 16: Srovnání – Předešlé školy žáků.....	60
Tabulka 17: Srovnání - Vliv motivačních činitelů na volbu oboru	60
Tabulka 18: Srovnání - Vliv motivačních činitelů na volbu školy	61
Tabulka 19: Srovnání - Motivační činitel region.....	62
Tabulka 20: Srovnání - povědomí žáků o firmách v oboru a jejich zájem o práci v oboru.....	62
Tabulka 21: Srovnání - Zájem o předměty.....	63
Tabulka 22: Srovnání - Spokojenost žáků s výběrem školy	64
Tabulka 23: Srovnání - Druhá šance na výběr školy	64
Tabulka 24: Srovnání - Pokračování ve studiu.....	65

1 Úvod

Zajisté každý z nás si po ukončení základní školní docházky kladl otázku „Kam dál?“. Střední škola jedince profesně orientuje a určuje mu budoucí životní styl. Během rozhodování člověka ovlivňuje řada činitelů ať už tlak okolí nebo sny, ideály a záliby.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit motivy žáků ke studiu na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi. Práce zkoumá motivy žáků ke studiu na výše zmíněné střední škole, která je zaměřena na oblast strojírenství a nachází se v regionu české automobilky Škoda auto a.s. Obdobné téma bylo současně zadáno i další studentce Zuzaně Šebestíkové, jejíž práce se týká Střední školy designu a módy, Prostějov, jež se nachází v blízkosti bývalého českého textilního gigantu OP Prostějov Profashion. Vypracování bakalářských prací se realizovalo samostatně. Pouze dotazníkové šetření bylo zvoleno podobné, aby bylo možné porovnat motivy žáků dvou různých typů středních škol ze zcela odlišných průmyslových prostředí.

Teoretická část se obecně zabývá pojmy motivace, motiv a motivace výkonu. Dále jsou zde zmíněny vnitřní a vnější motivační činitelé, které mohou žáky ovlivňovat při rozhodování jakou střední školu si vybrat.

V praktické části je popsána výše zmíněná střední průmyslová škola (její historie, vybavení, nabídka oborů, atd.) a porovnána s druhou školou. Dále byl formou dotazníkového šetření proveden průzkum motivů žáků, proč si vybrali danou střední školu. Šetření proběhlo u žáků maturitních ročníků a to konkrétně u oborů Strojírenství, Ekonomika a podnikání, Informační technologie a Dopravní prostředky. Dále v této části byly porovnány výsledky dotazníkového šetření s již výše zmiňovanou střední školou.

2 Středoškolské vzdělávání

Bakalářská práce se zabývá odbornou střední školou, proto je v nadcházející kapitole blíže definováno střední vzdělání s odborným zaměřením. Podle dokumentu Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010, která je dostupná na internetových stránkách Eurydice (2011), je střední vzdělávání poskytované středními školami a prohlubuje všeobecné vzdělání, poskytuje vzdělání pro navazující vysokoškolské studium nebo specifickou profesi.

Střední vzdělávání se podle podílu všeobecné složky v učivu dělí na vzdělávání všeobecné a odborné. Při úspěšném zakončení studia na jednotlivých středních školách mohou žáci dosáhnout stupňů vzdělání - střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem.

Žák může získat střední vzdělání s maturitní zkouškou, pokud úspěšně absolvuje čtyřletý vzdělávací program, jenž je organizován formou denního studia, případně vzdělávací program víceletého gymnázia či zkráceného studia. Po dosažení tohoto vzdělání mohou absolventi pokračovat ve studiu na vysoké škole nebo vyšší odborné škole.

Mezi obecné cíle středního vzdělávání patří rozvíjet dovednosti, vědomosti, schopnosti, hodnoty a postoje získané v základním vzdělávání. Tímto vzděláváním si žák osvojuje odborné a všeobecné znalosti, jež jsou důležité pro další osobní rozvoj jedince, který si zároveň osvojuje předpoklady pro plnoprávní osobní a osobní život, učí se samostatně získávat informace a připravuje se pro svoji nadcházející profesní činnost (Eurydice 2011, s. 110 - 117).

2.1 Střední odborné školy

Podle Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010, která je dostupná na internetových stránkách Eurydice (2011), lze středního odborného vzdělání dosáhnout středním odborným vzděláváním. V České republice je rozlišováno podle dvou hledisek. Podle prvního hlediska se střední odborné vzdělání dělí podle dosahovaných stupňů na střední odborné vzdělání ukončené výučním listem a úplné střední vzdělání končené maturitou. Podle druhého hlediska se střední odborné vzdělání dělí podle zaměření na určité profesní obory (např. směr chemický, stavební, strojní a textilní). Na těchto školách se kromě všeobecných předmětů vyučují předměty odborné, jejichž součástí je odborná příprava na danou profesi. Odborné předměty jsou vyučovány formou teoretickou (výkladem)

a praktickou formou dílen a odborných praxí. Střední odborné vzdělání má za úkol připravit žáka tak, aby byl schopen se úspěšně a odpovědně včlenit do občanského i profesního života a dokázal se přizpůsobit změnám ve světě. Absolvent by dále měl být schopen samostatně řešit problémy, komunikovat s ostatními členy kolektivu, užívat informačních a komunikačních technologií pro získání informací a s těmi dále pracovat. Dále žák studiem získá tzv. profesní profil absolventa, který označuje jeho odbornou kompetenci pro specifický výkon povolání, jímž získává předpoklad pro své uplatnění (Eurydice 2011, s. 110 - 118).

2.2 Rovnost mužů a žen ve vzdělávacím procesu

Mezi základní principy demokratické společnosti patří rovnost občanů bez ohledu na pohlaví. Rovnost mužů a žen ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách a ostatních školských zařízeních je předepsána zejména ve školském zákoně, zákoníku práce a v antidiskriminačním zákoně.

Podle § 1 zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školského zákona) upravuje střední a vyšší odborné vzdělávání ve školách a školských zařízeních a stanovuje podmínky, za kterých se vzdělávání a výchova má uskutečňovat. Podle § 2 odst. 1 je vzdělání založeno **na rovném přístupu** každého státního občana ČR nebo jiného členského státu EU ke vzdělávání **bez jakékoli diskriminace z důvodu pohlaví**, atd. (Zákon č. 561/2004 Sb., § 1-2).

Na základě § 13 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce musí zaměstnavatel zajistit rovné zacházení se zaměstnanci (žáky na odborné praxi) a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace zaměstnanců. Podle § 16 odst. 1 jsou zaměstnavatelé povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci (žáky na odborné praxi), pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, **o odbornou přípravu** a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání. V pracovněprávních vztazích je podle § 16 odst. 2 zakázána jakákoliv diskriminace (Zákon č. 262/2006 Sb., § 13,16).

Diskriminace je obecně zakázána na základě § 1 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon) a zaručeno právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech práva na zaměstnání a přístupu k povolání (pís. a) a **přístupu ke vzdělání a jeho poskytování** (pís. i). Dále jsou v antidiskriminačním zákoně vyjmenovány přípustné formy rozdílného zacházení. (Zákon č. 198/2009 Sb., § 1).

2.3 Shrnutí kapitoly

V bakalářské práci jsou porovnávány rozdíly v motivech žáků dvou vybraných středních škol, které jsou odlišné zaměřením oboru a počty žáků a žákyň. Proto v této kapitole jsou popsány zákony, jež zavádějí prosazování rovnosti mužů a žen ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách a ostatních školských zařízeních.

Podle školského zákona (§ 2 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb.) musí školská zařízení rovně přistupovat ke každému občanovi ve vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu pohlaví. Na středních odborných školách absolvují žáci povinné odborné praxe ve firmách s podobným odborným zaměřením. Podle zákoníku práce (§ 13 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.) musí zaměstnavatel žákům při odborné přípravě zajistit rovné zacházení a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace. V antidiskriminačním zákoně (§ 1 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb.) je zaručeno právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věci přístupu ke vzdělání a jeho poskytování.

3 Motivace a rozhodování

V kapitole jsou blíže definovány pojmy motivace a motiv, také zde nalezneme termín motivace výkonu a část týkající se rozhodování, jelikož po absolvování základní školní docházky se každý žák musí rozhodnout, na jakou školu půjde dál.

Termín motivace označuje souhrn vnitřních (motivů) a vnějších (iniciativ) faktorů, jež jsou hybnými momenty lidského chování a prožívání. Dále udávají lidské činnosti určitý směr a řídí jeho způsob a průběh dosahování výsledků. Pojem motiv často v běžném jazyce představuje obdobu slova důvod. V psychologii se definuje kterýkoli činitel, který jedince vede k aktivitě (Říčan 2010, s. 96). Výše zmíněné faktory jsou velmi těsně spjaty, jelikož při nedostatečném působení vnitřní motivace nemusí jedinec na vnější pobídku reagovat. Avšak v jiných případech může pobídka stimulovat vnitřní motiv. Lidskou motivaci můžeme tedy označit za individuální, jelikož několik lidí může vykonávat stejnou činnost, ale každý z jiného motivu. (Čáp, aj. 2001, s. 92).

3.1 Teorie motivace

V psychologii se motivace rozděluje do dvou motivačních teorií. První fyziologická teorie motivace patří mezi tradiční pojetí. Podle této teorie je chování motivováno biologickými potřebami, které jsou ovládané danými neovlivnitelnými instinkty. Fyziologické pojetí se nejprve opíralo o termíny instinkt a pud, později se k těmto pojmům přidaly termíny podnícení, homeostáza, potřeba, nasycení a směřování k aktivaci (Farková 2008, s. 84). Druhá teorie motivace se nazývá psychologická. Řada psychologických teorií se částečně opírá o biologickou motivaci, jiné přístupy ji zamítají. V následujících kapitolách jsou popsány jednotlivé typy psychologických teorií motivace.

3.1.1 Pudová (nevědomá) teorie motivace

S. Freud, lékař a zakladatel psychoanalýzy, zakládal své představy o motivaci na nevědomých instinktivních pudech, které se snaží projevit v pro ně omezující společnosti. Tato teorie dělí nevědomou mysl na tři stránky, kterými jsou id, ego a superego, jež mezi sebou soupeří (Hill 1998, s. 113). Autor P. Říčan ve své knize Psychologie Příručka pro studenty (2005, s. 221) definoval tři složky osobnosti takto:

- **Id (Ono)** – je to něco cizího ve mně, něco animálního (zvířecího), bytostně nevědomé „čistě pudové“, je zdrojem veškeré naší psychické energie.
- **Ego (Já)** – čerpá energii z Id, během života se vyvíjí díky nabytým zkušenostem a rozumovým schopnostem, snaží se kontrolovat Id, aby jednalo v souladu s realitou.
- **Superego (Nadjá)** – čerpá také energii z Id, které kontroluje a ovládá, aby respektovalo morální požadavky společnosti.

3.1.2 Kognitivní (poznávací) teorie motivace

Podle Hilla v knize Moderní psychologie (1998) se kognitivní teorie motivace opírá zejména o studie Harlowa, McClellanda a Woodwortha. Motivační charakter může mít i poznání, lidé jsou tak motivováni vyhledávat nové počitky. Mezi poznávací motivační faktory se řadí:

- zvědavost – živé bytosti jsou motivovány k vyhledávání a zkoumání nových informací,
- kognitivní důslednost – motivace lidí k přemýšlení, aby se vyhnuly případu, kdy doplatí na nevědomost,
- potřeba vlivu – motivace lidí k získání vlády nad svými životy,
- potřeba úspěchu – lidé jsou motivováni k dosažení dobrého výkonu a úspěchu (Hill 1998, s. 113).

3.1.3 Humanistická teorie motivace

Podle Říčana (2005) je americký psycholog **A. Maslow** autorem tzv. hierarchie lidských potřeb. Teorie se zakládá na principu, že jedinec je motivován potřebami, jež autor seřadil podle toho, jak se postupně vyvíjely. Pro člověka je přirozená touha růst a vyvíjet se směrem k vyšším hodnotám, avšak zároveň musí mít uspokojené základní potřeby. Maslow uspořádal potřeby následujícím způsobem:

1. fyziologické potřeby – hlad, žízeň, spánek,
2. potřeby bezpečí – zabezpečení, pomoc,
3. potřeby sounáležitosti a lásky,
4. potřeby uznání – dosažení úspěchu, získat uznání,
5. kognitivní potřeby – zkoumání, porozumění,
6. estetické potřeby – krása, řád,
7. potřeby seberealizace – sebenaplnění, seberealizace (Říčan 2005, s. 187).

3.2 Motivace k výkonu

Ať už pracovní či studijní výkon je založen na funkci očekávání dosažení cílové hodnoty. Pohnutkou práce je očekávaný užitek, kterým něco jedinec získá (např. forma mzdy, atd.). Pracovní výkon je definován jako prostředek, kterým se dosahuje uspokojení potřeb a jehož důležitým motivačním aspektem je pracovní úsilí (Farková 2008, s. 88).

Podle Nakonečného (2011) bývá touha podávat kvalitní výkon často spojená s touhou po uznání a obdivu. Téměř každý člověk, který přistoupí k plnění nějakého úkolu, se bude snažit dosáhnout dobrého výkonu, jelikož tím dosáhne uznání sociálního prostředí a nabude pocitu uspokojení z dosaženého cíle, což pozitivně ovlivní jeho sebedůvěru.

Ovšem lidé se také v životě potýkají s neúspěchy, jež jsou nedílnou součástí lidského života. U člověka se objevuje různá síla motivu výkonu, její míra je chápána jako poměr naděje na úspěch proti strachu z neúspěchu. Lidé se liší úrovní aspirace. Ta je definována jako osobní systém životních cílů, který stojí na sebedůvěře a vlastních možnostech, které byly ovlivněny během života úspěchy a neúspěchy. Pokud člověk má dostatečnou sebedůvěru, pak pro něj dobrý výkon může být zdrojem hlubokého uspokojení a určitý druh činnosti, při které zažívá časté úspěchy, může být zdrojem seberealizace. V opačném případě jedinci s nízkou sebedůvěrou, mohou projevovat tendenci volit méně obtížné úkoly, které je lehčí splnit, a tak uspokojí svou potřebu vyhnout se neúspěchu. Tato potřeba se vyskytuje zejména u osob, které byly v mládí trestány za neúspěchy, a tím se u nich snížilo sebevědomí a aspirace.

Americký psycholog J. W. Atkinson (1964) je spokojován s teorií motivu výkonu v souvislosti se soustavou lidských potřeb dosáhnout něčeho významného či nesnadného. Tuto snahu nazývá zážitkovou stránkou motivu výkonu. Hrdost člověka z dosaženého úspěchu je tím větší, čím byl splněný úkol obtížnější. Tyto poznatky o výkonové motivaci lze také aplikovat na školní výkony dětí a dospívajících, ale také na dospělé účastníky se dalších procesu vzdělávání (Nakonečný 2011, s. 420 – 423).

3.3 Rozhodování

Podle Eysencka a Keana (2008) se lidé v případě nutnosti volby, jež se jich osobně týká (např. zvolení si střední školy) rozhodují přímočarým postupem jinak nazývaným **teorie užitku**. Na základě této teorie se snažíme maximalizovat subjektivní užitek, jemuž přisuzujeme určitý výsledek. Očekávaný užitek se při rozhodování mezi jednoduchými variantami hodnotí pomocí vzorce: U (očekávaný užitek) = p (pravděpodobnost daného výsledku) $\times$ u (užitek výsledku).

V reálných situacích se s jednotlivými možnostmi pojí další faktory. Například jedna střední škola může být pro žáka vhodnější, jelikož má pro něj zajímavější studijní zaměření a je vysoká pravděpodobnost uplatnění v tomto oboru. Avšak tato střední škola je více náročná a nachází se v delší vzdálenosti od místa žákova bydliště a zabere více času při dojíždění, popřípadě je nutné si zajistit místní ubytování. V takové situaci podle teorie užitku žáci počítají očekávaný užitek (neboli cenu) každého faktoru, a tak zjistí celkovou hodnotu (neboli užitek) každé možnosti. Pokud nastane při rozhodování situace s jednoduchou volbou, lidé se většinou chovají v souladu s teorií užitku. Pokud si žák vybírá například ze dvou středních škol, kam chce jít studovat, přičemž jedna je pro něj více zajímavá a s lepším uplatněním, zatímco druhá je méně náročná a nachází se v blízkosti jeho bydliště, pak si většina žáků prakticky vybere druhou možnost.

Rozhodování je také závislé osobnostních rozdílích. Pokud si žáci s nízkým a s vysokým sebevědomím budou vybírat ze dvou středních škol se stejným výsledným užitekem, které se liší náročností tedy rizikem úspěšného absolvování. Lze očekávat, že žáci s vysokým sebevědomím si zvolí náročnou střední školu a naopak žáci s nízkým sebevědomím si zvolí střední školu, kde mají možnost jistého zisku, a tak se ochrání před neúspěchem a dalším snížením jejich sebevědomí (Eysenck aj. 2000, s. 578 – 582).

Podle Smejkal (2011) v současné době existuje celá řada středních škol, a tak uchazeči mají velmi bohatý výběr. Při rozhodování by dětem měli pomáhat rodiče a měli by se pokusit sjednotit dispozice dítěte s jeho plány do budoucna, touhami, schopnostmi a možnostmi. Rodiče by se zcela neměli nechat ovlivnit prospěchem svého dítěte na základní škole, jelikož ten může být zhoršen nechutí učit se nebo špatným vyučováním. Dále se nabízí možnost obrátit se při rozhodování na pedagogicko-psychologickou poradnu, která dítěti analyzuje osobnost a na tomto základě doporučí obor, pro který má dítě předpoklady. Rodiče by se měli také snažit získat o dané škole co nejvíce informací, ty lze najít v rozmanitých brožurách, příručkách a na internetu. Střední školy také každoročně pořádají den otevřených dveří,

kde lze také získat bližší informace a udělat si vlastní obrázek o škole. Žáci i rodiče by si měli také uvědomit, že střední škola není zárukou získání dobrého zaměstnání a měli by se informovat, jaká míra nezaměstnanosti v jejich regionu je a o jakou profesi je v dané lokalitě zájem. Dále žáci mají možnost po ukončení střední školy pokračovat ve vysokoškolském studiu, jelikož s vyšším vzděláním se jim bude práce lépe hledat (Smejkal aj. 2011, s. 92 – 93).

3.4 Shrnutí kapitoly

Žáci jsou při výběru středních škol ovlivňováni (motivováni) řadou vnitřních a vnějších faktorů. V psychologii se rozlišují dvě teorie motivace. Podle fyziologické teorie motivace je chování žáků ovlivňováno základními biologickými potřebami. Existuje celá řada psychologických teorií motivace, podle Freudovy teorie se žáci rozhodují pomocí Idu, Ega a Superega. Podle Maslowovy humanistické teorie motivace žáci jednají za účelem splnění svých potřeb. Aby žáci chtěli po ukončení základní školy se dál učit a vzdělávat, musí být motivováni pro studijní výkon. Při rozhodování mezi středními školami by se žáci měli seznámit s možnostmi a důsledky alternativních rozhodnutí, poté budou schopni zcela racionálně posoudit, která střední škola je pro ně nejvhodnější.

4 Činitele ovlivňující motivy žáků při volbě střední školy

Motivace žáků při výběru školy je ovlivňována souhrnem vnitřních a vnějších faktorů (činitelů), které spolu působí na žákovo rozhodnutí. V kapitole jsou blíže popsány činitele ovlivňující motivaci žáků při výběru střední školy.

4.1 Vnitřní činitele

Mezi vnitřní činitele patří vrozené fyziologické potřeby jednotlivých jedinců a jejich během života osvojené sklony. Žáky tedy při volbě střední školy mohou vnitřně ovlivňovat zejména jejich poznávací potřeby, zájmy, potřeby výkonu, potřeby vyhnutí se neúspěchu a dosažení úspěchu ale také jejich sociální potřeby, mezi něž patří potřeba pozitivního vztahu a prestiže.

4.1.1 Zájmy žáka

Zájmy je možné definovat jako odvozenou potřebu v podmínkách daného prostředí, kterou lze uspokojit prováděním nějaké činnosti. Například zájem o motorismus si může jedinec vypěstovat jen při určitém stupni technického rozvoje. Zájmu existuje tolik, kolik je pro člověka zábavných činností. Ve struktuře lidské osobnosti patří zájmy do ovlivnitelné skupiny, čili je lze zeslabovat, zesilovat nebo záměrně vytvářet nové (Říčan 2010, s. 108-109). Zájmovou činnost žáků lze rozvíjet a pěstovat specifické sklony, zájmy a koníčky buď v rámci neformálního vzdělávání v zařízeních pro výchovu mimo vyučování, nebo rámci informálního vzdělávání v individuálních činnostech žáků (Fontana 2010, s. 222).

4.1.2 Schopnosti žáka

Schopnostmi se zabýval autor Říčan v knize Psychologie osobnosti (2010, s. 75-87). Lidé se liší v tom, co umí, co vědí a co jsou schopni se naučit. Schopnosti lze definovat jako potencialitu – učenlivost pro nějakou činnost. Nejznámější schopností je **inteligence**, která pomáhá jedinci vyznat se v nových situacích bez předešlé zkušenosti, zvláště při manipulaci s abstraktními operacemi se symboly. Další schopností je **tvořivost**, která umožňuje jedinci vymýšlet něco nového. Čím bohatší a originálnější nápady jedinec má, tím ho lze více považovat za tvořivého. Schopnost tvořivého myšlení se uplatňuje v umění ale také ve vědě a technice. Mezi další schopnosti patří:

- **verbální schopnosti:** jde o schopnost vyjadřovat se, ale také chápat složité vztahy vyjádřené slovy,
- **prostorová představivost:** jde o schopnost prostorové orientace, umění představit si vztahy různých předmětů v prostoru. Tato schopnost je zvláště důležitá v technických vědách,
- **numerická schopnost:** schopnost rychle zacházet s čísly nebo s jednoduchými symboly při početních úkonech,
- **percepční schopnost:** jde o schopnost rychlého postřehu pro zrakově vnímané detaily,
- **paměťové schopnosti:** jde o schopnost mechanické (krátkodobé či dlouhodobé) nebo logické paměti,
- **psychomotorické schopnosti:** jde o schopnost vykonávat přesné pohyby nebo je koordinovat,
- **umělecké schopnosti:** jde o schopnosti literární, hudební, výtvarné nebo herecké (Říčan 2010, s. 75-87).

4.1.3 Postoje žáka

Podle Fontany (2010) jsou postoje poměrně trvalá zaměření, jež jsou ovlivňovaná primárními potřebami jedinců. Lidé si během svého života vytváří postoje vůči různým předmětům a otázkám, jež ovlivňují jejich jednání. Postoje mohou být vědomé a nevědomé. Mezi obecné postoje se řadí hodnoty, které si jedinci řadí v žebříčku hodnot. Dále se rozlišují postoje instrumentální, které vznikají na základě našich přání, postoje sloužící poznání a porozumění životu, postoje vyjadřující naše mravní postavení a postoje sociálně přizpůsobivé, na jejichž základě člověk touží být členem skupiny.

Aby se děti pro nějaký předmět zaujaly, je důležité je motivovat k úspěchu v určité činnosti, v tomto případě v technickém oboru. Děti musí získat k daným oblastem kladné postoje, kterých lze dosáhnout odměňováním. Dále lze děti nadchnout dosažením úspěchu a sdílením nadšení s učiteli, spolužáky nebo odborníky v daném předmětu (Fontana 2010, s. 223-228).

4.2 Vnější činitele

Mezi vnější činitele, jak již z názvu vyplývá, patří motivační faktory působící z vnějšího prostředí. Při volbě střední školy mohou být žáci ovlivňováni svým sociálním okolím, socioekonomickým hlediskem a geografickým hlediskem.

4.2.1 Vliv sociálního okolí žáků

Ve vědeckém časopise *Pedagogická orientace* (2000, s. 68) autor Hlad'o popisuje vliv sociálního okolí žáků při volbě střední školy jako soubor činitelů, jež na žáka při rozhodování působí. Na kariérové rozhodování žáků má největší vliv rodina, která je dlouhodobě ovlivňuje. Každý člen rodiny vykazuje při procesu rozhodování jinou míru aktivity. Ve většině případů se na něm nejintenzivněji podílejí oba rodiče. V počátečním stádiu jsou více aktivní matky, naopak otcové se zapojují později a pomáhají se zvažováním prvotních rozhodnutí.

Vliv spolužáků

Podle časopisu *Pedagogická orientace* (Hlad'o 2000, s. 70) mají vliv na rozhodování žáků při volbě střední školy a povolání jejich vrstevníci, vrstevnické skupiny a přátelé. Ti však mají na žáky menší vliv než rodiče a hrají roli především v oblasti poskytování informací o dané škole. Jedná se obvykle o starší kamarády nebo sourozence, kteří školu mohou navštěvovat. Žáci se mohou pro konkrétní školu rozhodnout na základě volby konkrétní školy jejich blízkého kamaráda. Volba budoucího zaměření může být také ovlivněna její popularitou ve vrstevnické skupině. Vrstevníci dále slouží jako zdroj sebepoznávání a zpětné vazby. Pomáhají žákovi při hodnocení jeho silných a slabých stránek vzhledem ke vzdělávání a profesní budoucnosti (Hlad'o 2000, s. 70).

Poradenství při výběru střední školy

Úlohou učitelů a výchovných poradců při vedení žáků při volbě povolání je vést žáky k důkladnému rozvažování o nevhodnějším povolání pro ně a následně jim pomáhat při zjišťování informací o předpokládaných dovednostech a kvalifikacích, jež daná povolání potřebují. Pomáhá-li poradce žákovi s volbou povolání, měl by zohlednit, jaké povolání by se žákovi líbilo a zároveň pro jakou profesi má žák největší předpoklady. Žáci při volbě středních škol mají vysoké ambice, jež často přesahují jejich možnosti.

Končící třídy na základních školách v rámci rodinné výchovy nebo se školní výchovnou poradkyní navštěvují různé kurzy věnované volbě budoucího povolání a absolvují exkurze na úřady práce, kde jsou informováni o skutečných náplních konkrétních prací a mohou si tak vytvořit lepší představy o požadovaných kvalifikacích a dovednostech pro jednotlivá povolání. Dále jsou zde žáci seznámeni s nezaměstnaností daného regionu a o volných pracovních pozicích v okolí (Fontana 2010, s. 326 - 328).

4.2.2 Socioekonomické hledisko

Podle Kotíkové (2006) mohou žáci při volbě povolání a střední školy přihlížet na své preference, vize společenského stylu a cíle, kterých chtějí dosáhnout. Studium na střední škole žáci dosáhnou určitého vzdělání, které jim dá předpoklad pro získání zaměstnání (technici, lékaři, bankovní úředníci) na trhu práce. Zaměstnání lidem určuje sociální postavení (bohaté rodiny, učitelé, vědci) a určuje, do jaké příjmové skupiny se zařadí (střední vrstva, manažeři, podnikatelé). Ve světě sociálnímu postavení lidí odpovídá jejich výše příjmu, avšak v České republice tomu vždy tak není.

V současné době dochází k odlivu uchazečů ze středních odborných škol zaměřených na průmyslová odvětví, jelikož je žáci považují za málo prestižní, neperspektivní a nízko finančně hodnocené. Naopak této skutečnosti mohou využít žáci, kteří dané obory vystudují, jelikož budou mít větší šanci na získání zaměstnání, z důvodu snížené konkurence ze strany svých vrstevníků (Kotíková 2006, s. 13).

4.2.3 Geografické hledisko a šance na uplatnění v praxi

Při volbě střední školy žáci také přihlíží na geografické údaje středních škol. Mohou se zaměřit na určitý region, města nebo určité městské čtvrtě, jednak podle faktoru vzdálenosti v případě že nechtějí daleko do školy dojíždět, ale také mohou přihlížet na faktor poptávky trhu práce v dané lokalitě.

Při volbě profesního zaměření je důležité si uvědomit, že v dnešní době je velký problém s nezaměstnaností. Proto by žák a jeho rodiče měli při volbě střední školy svou pozornost zaměřit také na geografické hledisko. Každý region v České republice je v nabídce práce specifický, tento fakt může být způsoben například jiným přírodním nebo geografickým prostředím. Na základě těchto podmínek se v regionech rozvíjel různorodý průmysl a pracovní odvětví. Pokud člověk nenajde práci ve svém oboru v místě svého bydliště, má na výběr migrovat za prací jinam nebo projít procesem rekvalifikace. Pro jednotlivé obory

je rozdílná šance na uplatnění, jelikož každá firma různého zaměření přijímá jiný počet pracovníků.

Všechny tyto aspekty o uplatnění v praxi by měli uchazeči o středoškolské studium zvážit, jelikož střední škola žáka během studia profesně vyhraní. Tím mu rozšíří, či naopak sníží dispozice pro uplatnění v praxi (Kotíková 2006, s. 13).

4.3 Shrnutí kapitoly

Žáci jsou při výběru střední školy ovlivňováni vnitřními a vnějšími motivy. Vrozené fyziologické potřeby a osvojené sklony ze života jednotlivých žáků se řadí mezi vnitřní činitele ovlivňující motivaci žáků k výběru dané střední školy. Žáka dále mohou ovlivňovat vnitřní činitele, tedy jeho zájmy, potřeby dosažení úspěchu nebo potřeby vyhnoutí se neúspěchu, potřeba získání prestiže atd. Dále může být žák při výběru střední školy ovlivňován vnějšími činiteli, mezi které patří žákovo sociální prostředí – rodiče, spolužáci, výchovný poradce aj. a šance na uplatnění, která je ovlivněna geografickým hlediskem. Profesní zaměření jednotlivých regionů České republiky určují poptávku po určitých povoláních. Pokud žák vhodně zvolí typ svého profesního zaměření, může si navýšit šanci na získání práce po absolvování školy a výši jeho finančního ohodnocení.

5 Odlišnosti motivů mladých mužů a žen při výběru školy

V bakalářské práci jsou analyzovány motivy žáků při výběru strojní průmyslové školy, která je považována za školu „chlapeckou,” které jsou v praktické části porovnány s motivy žákyně střední oděvní školy, proto jsou v kapitole nastíněny rozdíly v předpokladech pro studium mezi žákyněmi a žáky.

5.1 Rozdíly ve schopnostech

Podle autorek Marhánkové a Svatošové (2011) se v technických oborech, ať už při jejich studiu nebo v praxi, můžeme shledat s nízkým počtem žen. Tento fakt je často prisuzován jako důsledek rozlišných kognitivních schopností a přirozeným, tedy od přírody geneticky daným, odlišným zájmům dívek a chlapců. Rozdílné způsoby myšlení žen a mužů jsou často připisovány odlišné stavbě mozku, ve které jsou jinak propojené hemisféry. Odlišné schopnosti a zájmy chlapců a dívek nejsou zcela ovlivňovány vrozenými predispozicemi ale odlišnými stimuly, kterými působí rodiče od raného dětství na své děti (výběr hraček, odlišný způsob hraní,...).

Obecně je vnímáno, že pro technické obory je nutným předpokladem vrozená dovednost prostorové představivosti, kterou mají podle všeobecného mínění ženy horší než muži. V současné době bylo dokázáno, že dovednost prostorové představivosti může být během života cíleně rozvíjena. Například pokud rodiče v raném věku koupí své dceři místo panenky stavebnici nebo si s ní budou jinou formou kreslit, je možné že si tuto dovednost lépe osvojí a najde zalíbení v technickém oboru. Dalším vnímaným předpokladem pro studium technických oborů je matematická zdatnost.

Dovednosti chlapců a dívek byly zjišťovány pomocí mezinárodních srovnávacích testů PISA, díky nimž se v posledních letech poukázalo na odlišné výsledky děvčat a chlapců a to zejména v přírodovědných předmětech. Mezinárodní testy PISA, jichž se zúčastnili žáci a žákyně ze 40 zemí, potvrdily, že dívky dosahují horších výsledků v matematice než chlapci. Děvčata naopak prokázala lepší výsledky v oblasti gramatických a čtenářských dovedností. Testy dále poukázaly na fakt, že se dívky a chlapci liší i ve svém vztahu k jednotlivým předmětům. Dívky mají lepší vztah ke čtení a chlapci k matematice.

Výsledek mezinárodních testů vyvrací známky chlapců a dívek z matematiky ve škole. Na základním stupni vzdělání dosahují dívky většinou lepších známek než chlapci. Tento fakt není přímým důkazem lepších dovedností dívek v matematice ale spíše znakem jejich větší péle (Marhánková aj. 2011, s. 7 – 11).

5.2 Vliv školy na utváření identity

Dalším prostředím zasahujícím jistým způsobem do představ žáků a žákyň o mužích a ženách je škola. Poznatky o mužských a ženských rolích děti získávají z různých ilustrací v knížkách, při výkladu učiva kdy učitelé se snaží dětem probíranou látku přiblížit příkladem ze života, kde využívají stereotypních profilů mužů a žen. Také je velice důležitý přístup učitelů k jednotlivým žákům. Zejména v nižších třídách jsou učitelé považováni za autoritu, od ní podaná informace platí na žáky a žákyně jako dogma. Proto by si měl učitel dávat pozor na různé komentáře směřované na účet dívek a chlapců, jelikož jimi utváří představu žáků ve třídě o postavení mužů a žen.

Nelze říci, které pohlaví je ve školním prostředí v nevýhodné pozici, jelikož k potírání rozdílů mezi dívkami a chlapci dochází v obou směrech. Dívky pronikají do oborů technických, zároveň chlapci mnohdy naleznou zálibu v šití a jdou na textilní školu nebo se stanou výchovnými poradci. Důležité je, aby učitelé při vyučování neznevýhodňovali určitou skupinu a nediferencovali své chování při jednání s dívkami či chlapci (Janošová 2010, s. 28 – 29).

5.3 Rozdíly v pohledech do budoucnosti

Podle Karstena (2006) mají muži v dospívajícím věku často vytvořeny jasné představy a očekávání ohledně svého vzdělání a povolání. Tyto perspektivy si dospívající muži vytváří na základě své silné orientace na věcné uvažování. Jejich představy o budoucnosti vypadají: nejprve se dobře teoreticky vzdělají, poté nastoupí do nějakého pěkného zaměstnání, zde dosáhnou profesních úspěchů a získají dobré finanční zajištění. Po tomto posledním kroku se teprve začínají starat o oblast osobní a mezilidské, tedy začínají si hledat ženu, chtějí založit rodinu a pořídit si děti a bydlet v pěkném rodinném domě.

Představy mladých žen o budoucnosti prodělaly v minulém čtvrtstoletí výrazné změny. Dříve ženy měly vytvořené jasné představy o své profesní kariéře, ale zabývaly se jí do té doby, než založily s partnerem rodinu. Poté se věnovaly pouze domácnosti a výchově dětí a pracovní činnosti ponechaly partnerům. U dnešních mladých žen se tyto představy

budoucího života výrazně změnily. Dospívající dívky nejdříve chtějí získat náležité odborné vzdělání, poté najít zajímavou profesi a budovat si kariéru. Stále více mladých dívek chce obojí najednou – kariéru i rodinu. O podobě fungování společné domácnosti se ženy rozhodují až na základě svých zkušeností v zaměstnání a s budoucím partnerem. Rozhodují se, zda přeruší svou kariéru a budou se věnovat dítěti a podporovat partnera v jeho kariéře, nebo budou bezdětné a budou se nadále věnovat svému profesnímu životu. Ve vyšším školním vzdělání je v dnešní době vyšší počet žen, dokonce nyní dosahuje maturitního vzdělání vyšší počet dívek než chlapců (Karsten, 2006, s. 99-100).

5.4 Rozdíly ve vztahu k technickým oborům

Podle autorek Marhánkové a Svatošové (2011) se kulturní představy o technických oborech, jež jsou symbolicky ztotožněny s muži, mohou ženám bránit se identifikovat s technickým zaměřením a následně se zabývat tímto typem oboru. Stereotypní představy se dále mohou ženám promítat do jejich hodnocení svých schopností. Některé empirické studie ukazují, že ženy mají tendence se podceňovat zejména ve svých matematických schopnostech. Naopak tento fakt přináší ženám, jež se technickými obory zabývají, uspokojení, které je založeno i na tom, že jsou schopné uspět v mužském odvětví. Aby se zvýšil počet žen v technických oborech, je nezbytné podnítit jejich zájem o tento obor. Je důležité jim předkládat nestereotypní představy o kariérách vhodných pro ženy v technických oblastech. Na základních školách byl prokázán zvýšený zájem dívek o matematiku a fyziku po absolvování setkání se ženou, která v technických odvětvích působí, jež kladně hovořila sžačkami o svém zaměstnání a svých profesních úspěších (Marhánková aj. 2011, s. 16 – 17).

5.5 Shrnutí kapitoly

V technických oborech se vykytuje nízký počet žen. Odlišné schopnosti a zájmy chlapců a dívek ovlivňují vrozené predispozice ale také odlišné stimuly, kterými působí rodiče od raného dětství na své děti. Předpokladem pro technická zaměření je dovednost prostorové představivosti, která může být během života cíleně rozvíjena formou kreslení si s dětmi nebo hraním si se stavebnicí v raném věku bez rozdílu pohlaví.

V mezinárodních testech byly zjišťovány rozdíly v dovednostech chlapců a dívek. V přírodovědných předmětech měli žáci odlišné výsledky. Chlapci dosáhli lepší výsledků v matematice než dívky, a naopak dívky byly lepší než chlapci v gramatice a čtení. Na základních školách bylo prokázáno, že zájem dívek o matematiku a fyziku vzrostl po v rámci výuky organizovaných setkáních s úspěšnými ženami v technických profesích.

6 Shrnutí teoretické části

V první kapitole teoretické části nejdříve definováno střední odborné vzdělávání, které připravuje žáka na začlenění se do občanského i profesního života. Díky studiu získá tzv. profesní profil absolventa, který určuje jeho odbornou kompetenci pro výkon specifického povolání, jímž získává předpoklad pro své uplatnění. V praktické části bakalářské práce jsou porovnávány rozdíly v motivech žáků dvou vybraných středních škol, které jsou odlišné zaměřením oboru a mezi jejich žáky převažuje jedno nebo druhé pohlaví. Proto v této kapitole jsou popsány zákony (školský zákon, zákoník práce a antidiskriminační zákon), jež zavádějí prosazování rovnosti mužů a žen ve výchovně vzdělávacím procesu ve školách a ostatních školských zařízeních. Podle školského zákona (§ 2 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb.) musí školská zařízení rovně přistupovat každému občanovi ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu pohlaví. Podle zákoníku práce (§ 13 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.) musí zaměstnavatel žákům během odborných praxí zajistit rovné zacházení a dodržovat zákaz jakékoli diskriminace. V antidiskriminačním zákoně (§ 1 odst. 1 zákona č. 198/2009 Sb.) je zaručeno právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věci přístupu ke vzdělání a jeho poskytování.

Cílem bakalářské práce je zjistit motivy žáků pro studium na vybraných školách, proto v druhé kapitole jsou blíže definovány pojmy motivace a motiv a část týkající se rozhodování. V psychologii je termínem motiv definován kterýkoli činitel, který jedince vede k aktivitě. Ve čtvrté kapitole jsou podrobněji vyloženy vnitřní a vnější činitele ovlivňující motivaci žáků při výběru střední školy. Mezi vnitřní činitele patří vrozené fyziologické potřeby a osvojené sklony ze života jednotlivých žáků. Ale také jeho zájmy, potřeby dosažení úspěchu nebo potřeby vyhnutí se neúspěchu, potřeba získání prestiže atd. Mezi vnější činitele patří vliv žákova sociálního prostředí – rodiče, spolužáci, výchovní poradci aj. Dalším vnějším činitelem může být šance na uplatnění v praxi, která je ovlivněna demografickým hlediskem. Profesní zaměření jednotlivých regionů České republiky určují poptávku po určitých povoláních. Pokud žák vhodně zvolí typ svého profesního zaměření, může si navýšit šanci na získání práce po absolvování školy a jejího finančního ohodnocení.

V poslední kapitole teoretické části jsou popsány odlišnosti v motivech žáků a žákyň při výběru středních škol. Odlišné schopnosti a zájmy chlapců a dívek ovlivňují jednak vrozené predispozice ale také odlišné stimuly od raného dětství. Schopnost prostorové

představivosti, jež patří mezi předpoklady pro technická zaměření, může být u dětí od raného věku rozvíjena bez rozdílu pohlaví, proto mají muži i ženy stejný předpoklad pro získání tohoto předpokladu.

7 Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi

Při dnech otevřených dveří mají žáci možnost si prohlédnout prostory školy a její vybavení, dále během těchto dní mají možnost získat informační brožury, ve kterých jsou uvedeny další specifické informace, jako jsou počty přijímaných žáků a absolventů školy, forma přijímacích zkoušek, atd. Dalším zdrojem informací pro uchazeče mohou být internetové stránky školy (<http://spsmb.cz>), na kterých si lze dohledat fotogalerii s fotografiemi areálu školy nebo práce studentů. V této kapitole je blíže popsána střední průmyslová škola, jako zdroj informací byly použity již jmenované internetové stránky a osobní subjektivní zkušenosti s touto střední školou získané jednak jejím absolvováním a při pobytu na povinné pedagogické praxi (SPŠ Mladá Boleslav, 2012).

Historie Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi

Informace o školní historii byly čerpány z internetových stránek Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi (<http://spsmb.cz>). Škola byla založena roku 1867 a byla jednou z prvních odborných škol v českých zemích vůbec. Nejdříve zde byli vyučováni učni a řemeslníci, následně po 1. světové válce do dnes se zde vychovávají mladí technici. Rozvoji školy pomohl zejména rozmach automobilového průmyslu, který sahá až do roku 1905, kdy v Mladé Boleslavi firma Laurin & Klement zahájila výrobu prvních automobilů. Absolventi nachází uplatnění nejen v automobilovém průmyslu, ale také v průmyslu leteckém a strojírenském.

Střední škola sídlí od roku 1927 v Havlíčkově ulici poblíž historického centra Mladé Boleslavi v budově, kterou navrhl akademický architekt Jiří Kroha, jež byla zařazena jako nejzajímavější architektonický objekt města mezi chráněné památky (SPŠ Mladá Boleslav, 2012).

7.1 Prostředí školy

Podle J. Čápa a J. Mareše v knize *Psychologie pro učitele* (2001, s. 582) zahrnuje termín do prostředí školy aspekty sociálně-psychologické, architektonické (umístění školy, architektonické řešení přístupů do školy, tvar budovy a její řešení, rozmístění tříd, vybavení odborných učeben, dílny, kabinety, sborovna, školní chodby, šatny, atd.), hygienické (osvětlení, akustika, vytápění, větrání, prašnost, bezpečnost a nezávadnost použitých materiálů), ergonomické (vzhled a velikost školního nábytku, uspořádání pracovních míst a ovládací techniky) a organizační (počet žáků a učitelů vzhledem ke kapacitě školy). V kapitole jsou popsány pouze aspekty architektonické a hygienické. Ostatní aspekty jsou na základě zaměření bakalářské práce nepodstatné. (Čáp, aj. 2001, s. 582).

Střední škola sídlí od roku 1927 v Havlíčkově ulici poblíž historického centra a sousedí s Gymnáziem Dr. Josefa Pekaře a se Škoda auto vysokou školou. V blízkosti školy se také nachází Městské divadlo a Plavecký bazén Mladá Boleslav. Budova školy béžové barvy je díky svým charakteristickým krabicovitým tvarům a atypickým oknům ve stylu J. Krohy zařazena mezi chráněné památky. Budova školy má čtyři podlaží a je celá bezbariérově přístupná. Půdorys budovy připomíná obdélník. Pomocí nadchodu je střední škola rozdělena na hlavní budovu a dílny. Škola má tři vchody. Hlavní dřevěné vchodové dveře, které vedou přímo do vestibulu, využívá učitelský sbor s návštěvami. Žáci vstupují do školy vedlejším vchodem, který vede do suterénu, kde se nachází šatny. Oba tyto vchody jsou zabezpečeny čipovými systémy, jež znemožňují přístup neoprávněným osobám. Zadní vchod vede na školní hřiště a je využíván při hodinách tělesné výchovy.

U vestibulu školy se nachází socha Jana Amose Komenského a prosklená výstavní síň, ve které škola pořádá výstavy s vánoční či velikonoční tematikou, výtvarného umění a žákovských prací zaměřených na grafická, literární nebo technická témata. Prostory školy jsou složitě pospojovány různými schodišti a chodbami. Ve vestibulu se sbíhají čtyři hlavní chodby, které vedou do jednotlivých částí školy. Levá chodba vede k jedné ze dvou tělocvičen a společným šatnám. Každá třída na škole vlastní společnou drátěnou kóji a sama si zodpovídá za její zamykání. Školní chodby jsou vyzdobeny fotografiemi a nákresey s tematikou automobilového průmyslu. Součástí školní výzdoby jsou prosklené vitríny se strojírenskou tematikou a modely aut. V jednotlivých podlažích jsou vyvěšeny informační nástěnky, kde jsou vyvěšeny různá oznámení (zájezdy, exkurze, seznam žáků

s vyznamenáním, atd.) a tiskárna s kopírkou. Škola nedisponuje žádnými automaty s jídlem nebo pitím, v přízemí je žákům k dispozici kiosek s občerstvením, teplými nápoji a školními potřebami. V budově školy se nachází jídelna s vlastní kuchyní, jež nabízí denně výběr ze dvou druhů jídel. Strávníci si mohou hlavní polední jídlo objednávat z nabídky pomocí internetu.

Škola disponuje 25 třídami, které jsou plně přizpůsobeny pro výuku technických předmětů. Dle zaměření učebny se ve třídě nacházejí přiměřeně velké tabule a pomůcky pro výuku. V hlavní budově se dále nachází tři učebny výpočetní techniky, které jsou vybaveny počítači, interaktivními tabulemi a dalšími pomůckami pro výuku. V učebně se vyučuje nejen samotná výpočetní technika, ale také výuka zpracování textu, tabulek, grafiky, programování databázových systémů a modelování CAD a CAM.

Ve škole se nachází prostorná učebna pro výuku technického kreslení, strojírenské technologie s CNC stroji, strojů a zařízení, automatizace a elektrotechniky, chemie a učebny pro výuku cizích jazyků. Škola provozuje vlastní autoškolu, ve které mají žáci možnost získat řidičský průkaz typu B a C. V budově se nachází studovna a knihovna s technickou literaturou a beletrií.

Ve vedlejší budově školy se nacházejí rozsáhlé a dobře vybavené dílny, v nichž probíhá podstatná část praktické výuky strojírenských a automobilových oborů. Během studia žáci podle zaměření svých oborů absolvují praxi, při které procházejí jednotlivými pracovišti dílen. Žáci se seznámí s odděleními, jako jsou kovárna, truhlárna, brusárna, soustružna, frézárna, svařovna, zámečna, také někteří pracují v rámci výuky na pracovišti diagnostiky automobilů a v oddělení motorů a převodovek apod. Během dílen si žáci musí osvojit dodržování pravidel bezpečnosti práce, se kterými jsou na začátku školního roku proškoleni a během pobytu v dílnách je musí dodržovat. Mezi tyto bezpečnostní pravidla například patří vlasy svázané do copu a zakryté čepicí, každý musí být oblečen do pracovních montérek a obutý do bot s ocelovou špičkou, atd.

Na škole mají žáci během volného času možnost využít řadu zájmových kroužků, jako je například vybíjená, šachy, košíková, tenis, každý rok pořádaný silový čtyřboj. Sportovní aktivity se pořádají ve vlastních dvou tělocvičnách, posilovně nebo přilehlém nově zrekonstruovaném hřišti. V budově školy se nachází výstavní skříň, kde bývají pořádány výstavy s vánoční či velikonoční tematikou, výtvarného umění a žákovských prací zaměřených na grafická, literární nebo technická témata. Každý rok je školou pořádán maturitní školní ples v nedalekém domě kultury, na který mají žáci možnost koupit lístky přímo v budově školy.

Dámské toalety se nacházejí v suterénu, v přízemí a v prvním a třetím patře, které jsou vybaveny třemi a více umyvadly, pěti a více uzamykatelnými toaletami, zrcadly. Vždy jedna toaleta je určena pro dámskou část pedagogického sboru. Pánské toalety se nacházejí v přízemí, prvním a druhém patře. Vybaveny jsou obdobně jako toalety dámské. Pánská část pedagogického sboru má také pokaždé vyhrazenou jednu toaletu. Poměr hygienických zařízení odpovídá počtu dívek a chlapců na škole. Hygienické podmínky na škole jsou dodržovány. Co se týče hygienického hlediska čistoty ovzduší ve škole, je příjemné. Každodenní úklid a časté větrání zajišťuje čisté příjemné ovzduší a snižuje prašnost na chodbách a v učebnách. Intenzitu osvětlení zajišťuje přirozené osvětlení velkými čtnými okny a umělé osvětlení. Ve vnitřních prostorách školy se teplota pohybuje okolo 21 °C. Teplota je snadno udržována díky širokým zdem, které mají výborné izolační vlastnosti.

Žáci, kteří bydlí daleko od školy, mají možnost využít školní domov mládeže, jež se nachází přibližně 10 minut od budovy střední školy. Ubytovací kapacita domu mládeže je 99 míst v dvoulůžkových až čtyřlůžkových pokojích. Místa jsou přednostně obsazována vlastními studenty školy a v případě volných míst mají možnost ubytování využít ostatní žáci okolních středních škol. V budově internátu se nachází vlastní kuchyně, jež mají ubytovaní možnost využít během polední přestávky na oběd. Ve volném čase je ubytovaným k dispozici studovna, televize je přístupná v jídelně a klubovně, také mohou využít posilovny a herny stolního tenisu. Na přilehlém hřišti si žáci mohou zahrát volejbal, nohejbal, basketbal nebo kopanou.

7.2 Nabízené studijní obory

Informace o studijních oborech byly čerpány z internetových stránek školy (<http://spsmb.cz/>). Střední průmyslová škola Mladá Boleslav nabízí uchazečům celkem pět školních vzdělávacích programů. Z toho čtyři jsou určené pro žáky, kteří právě ukončili základní studium a jeden dvouletý nástavbový pro vyučené uchazeče. Bakalářská práce je zaměřena na motivy žáků ke studiu, kteří nastoupili na školu po ukončení docházky na základní škole, tudíž nástavbový program nebude dále zmíněn. V akademickém roce 2012/2013 bylo stanoveno přijímací řízení do všech oborů bez přijímacích zkoušek.

Dále je nutné podotknout, že v areálu střední školy se nachází odloučené pracoviště bakalářského studia Fakulty strojní Technické univerzity v Liberci, kde mají absolventi možnost studovat první dva semestry vysokoškolského bakalářského studia, po jehož dokončení pokračují ve výuce v Liberci. Škola nabízí studijní obory:

- **Strojírenství (23-41-M/01)**

Tento studijní program je tradičním technickým oborem, který je vhodný pro chlapce i dívky. Žáci jsou připravováni pro pracovní pozice typu technolog, konstruktér, projektant, koordinátor, supervizor a další. Absolventi Strojírenství naleznou uplatnění i v menších firmách nebo se zde nabízí uplatnění ve státní správě. Mezi základní předměty pro tento obor patří Stavba a provoz strojů, Strojírenská technologie a Konstruování na počítači v modelovacím CAD systému CATIA.

- **Dopravní prostředky (23-45-M/01)**

Žáci studijního programu Dopravní prostředky se specializují na automobilovou dopravu. Mohou se sem přihlásit zejména chlapci, ale i děvčata. Absolventi mohou nalézt uplatnění na pracovních pozicích přejímací technik, dispečer, operátor logistiky, supervizor, koordinátor výroby, v servisních službách automobilek. Mezi základní předměty pro tento obor patří Silniční vozidla a Provozuschopnost dopravních prostředků. Tento studijní program má do výuky zařazen předmět Praxe, ve kterém se žáci seznamují se základy údržby a oprav automobilů ve školních dílnách pomocí špičkového diagnostického systému.

- **Ekonomika a podnikání (63-41-M/01)**

Tento obor kombinuje směr technického a ekonomického vzdělání. Je vhodný pro zejména pro děvčata, ale i chlapce. Žáci mohou nalézt uplatnění v logistice, v pozicích technických a administrativních pracovníků, asistentů vedoucích pracovníků ve firmách i ve státní správě apod. Mezi základní předměty pro tento obor patří Ekonomika, Účetnictví, Strojírenská technologie a Části strojů a mechanismy.

- **Informační technologie (18-20-M/01)**

Tento nejmladší obor průmyslové školy připravuje žáky pro široké uplatnění v oboru informačních technologií. Absolventi se mohou uplatnit zejména jako správci počítačových sítí, správci podnikového informačního systému, webdesigner, programátor, v IT firmách jako technik nebo prodejce hardwaru a softwaru. Mezi základní předměty probírané v tomto oboru patří Počítačové sítě, Programování a vývoj aplikací (SPŠ Mladá Boleslav, 2012).

7.3 Spolupráce s firmami

Informace o spolupráci střední školy s firmami byly čerpány z internetových stránek školy (<http://spsmb.cz/>). Průmyslová škola během svého působení úspěšně navázala spolupráci s řadou významných firem v mladoboleslavském regionu a to v řadě oblastí. Mezi tyto firmy patří:

- Škoda auto a.s.,
- Aufeer Design s.r.o.,
- Bilsing Automation,
- Autozítka, s.r.o.

Žáci mají během studia povinnou dvoutýdenní praxi, kterou vykonávají u firemních partnerů školy a to zejména v oblasti výroby. Vybraní žáci také mají možnost absolvovat ve firmách individuální praxi, která je zaměřená na předem určené téma a na jejím konci zpracují závěrečnou práci. Tu prezentují v rámci praktických maturit. Spolupráce žáků s firmami je velice přínosná, jelikož žáci získají potřebnou praxi a možnost, jak nastartovat svou profesní kariéru. Firmy touto spoluprací mají možnost vychovat si kvalifikované pracovníky, které kontaktují po úspěšném složení maturitní zkoušky. Další formou spolupráce firem se školou je poskytnutí podpory pro výuku formou zapůjčení nebo dokonce darování přístrojů, materiálů a jiných pomůcek pro výuku (SPŠ Mladá Boleslav, 2012).

7.4 Rozdíly mezi vybranými středními školami

Na základě popisu prostředí průmyslové školy v kapitole 7.1, fotografické dokumentace jsou v kapitole porovnány střední školy podle aspektů architektonických a hygienických. K názornému porovnání slouží pořízené fotografie na středních školách. Na levé straně je vždy fotografie Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi a na pravé fotografie Střední školy designu a módy, Prostějov.

Počet oborů

Střední školy se v nabízených studijních programech neliší. Obě dvě žákům nabízí 4 čtyřleté studijní programy. Na škole designu a módy mají žáci na výběr z oborů Oděvnictví, Modelářství a návrhářství oděvů, Užitá malba, Multimediální tvorba. V Mladé Boleslavi se každý rok otvírají obory Strojírenství, Dopravní prostředky, Ekonomika a podnikání, Informační technologie.

Velikost škol

Vybrané střední školy jsou rozdílné ve velikostech (obrázek 1). Střední škola v Mladé Boleslavi je čtyřpodlažní a její plánovaná kapacita je pro 700 žáků. Momentálně školu navštěvuje 385 žáků. Střední škola v Prostějově je třípodlažní a její plánovaná kapacita činí 320 míst. Pedagogický sbor na škole v Mladé Boleslavi čítá 42 učitelů, konkrétně ze 17 učitelek a 25 učitelů. Na střední škole v Prostějově je pedagogický sbor složen z 21 učitelů, konkrétně z 16 učitelek a 5 učitelů.

Mladoboleslavská škola má oproti prostějovské téměř dvojnásobnou kapacitu a momentálně ji navštěvuje téměř dvojnásobek žáků. Pedagogický sbor čítá také dvojnásobek učitelů, avšak zastoupení učitelů a učitelek je v učitelských sborech rozdílné. Na strojní škole vyučuje převaha učitelů, a naopak u školy textilní většina učitelek. Poměr počtu učitelů na žáky je téměř vyrovnaný. Na škole v Mladé Boleslavi připadá devět žáků na jednoho učitele a na škole v Prostějově na jednoho učitele osm žáků.

Obrázek 1: Budovy středních škol (vlastní foto)

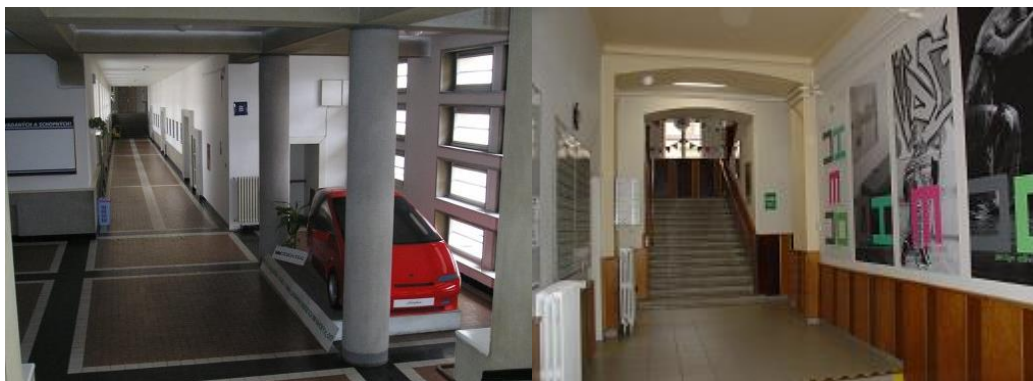
Vzhled společných prostor školy

Vzhled společných prostor škol, konkrétně šaten a chodeb, jsou odlišně řešené (obrázek 2). Na průmyslové škole v Mladé Boleslavi má každá třída svou drátěnou kóji a na střední škole v Prostějově jsou šatny řešeny kovovými skříňkami, které sdílí žáci po dvou. Skříňkový systém působí upravenějším dojmem a čistěji. Šatny pomocí drátěných kójí pojmu větší kapacitu žáků a jsou lépe odvětrány, ale hrozí zde větší riziko odcizení věcí, jelikož za zamykání zodpovídá více osob.

Obrázek 2: Šatny středních škol (vlastní foto)

Odlišného charakteru je i barevnost a výzdoba vnitřních prostor středních škol (obrázek 3). Na strojní průmyslové škole vystaveny modely aut v životních velikostech a nástěnky s technickými motivy, naopak na škole designu a módy je často využita výzdoba formou vlastních prací žáků školy. Strojní škola působí strohým dojmem, a naopak prostějovská škola působí až přeplácáně. Boleslavská škola je vymalována bílou barvou, která odráží světlo do vnitřních prostor, interiéry prostějovské školy mají různé pastelové barvy, které sice neodráží tolik světla, ale působí teplejším a domáctějším dojmem. U středních škol mohou být zvolené barvy vnitřních prostor a jejich výzdoba podmíněny jejich zaměřením.

Obrázek 3: Vnitřní prostory středních škol (vlastní foto)

Vzhled a vybavenost odborných učeben škol

Vzhled a vybavenost odborných učeben, dílen a společných prostor středních škol jsou typické pro zaměření škol (obrázek 4). Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi je velký komplex s 25 třídami, rozsáhlými dílnami, třemi učebnami na výpočetní techniku a mnoha odbornými učebnami na výuku technického kreslení, strojírenských technologií, automatizace, elektrotechniky, atd. Žáci průmyslové školy si v rámci studia mohou získat řidičský průkaz typu B a C. Střední škola v Prostějově je podstatně menší, má dvanáct učeben, které jsou vybavené podle zaměření vyučovaných předmětů, šicí dílnu, 2 umělecké ateliéry a multimediální ateliér zaměřený na focení. Vybavenost škol je v obou případech velmi dobrá a vyhovující pro dané účely. Střední školy nejsou zaměřeny na stejný obor, proto je nelze porovnat ve vybavení, avšak obě školy velmi dobře a moderně vybaveny pro dané účely. Střední školy mají odlišně řešené občerstvení, jehož forma může být ovlivněna kapacitou škol. Na strojní škole je žákům k dispozici kiosek, naopak na škole designu a módy, která je kapacitně menší, má občerstvení řešené formou automatů s jídlem a pitím. Střední školy jsou odlišné komfortem při v dílnách (obrázek 8). Praktická výuka na průmyslové škole probíhá na různých stanovištích (kovárna, soustružna, frézárna atd.), které jsou znečištěné od sazí nebo od kovových třísek, je zde zhoršená dýchatelnost, vyšší hlučnost, teplota a zvýšená fyzická námaha. Naopak v šicí dílně jsou zachovány téměř stejné podmínky jako při klasické výuce až na zvýšenou hlučnost od šicích strojů a zvýšenou prašnost od manipulace s textilními materiály.

Obrázek 4: Dílny středních škol (z www.spsmb.cz)

Hygienické podmínky na školách

Hygienické podmínky nejsou na vybraných školách rozdílné. Při porovnání počtů toalet je znát, že na střední škole designu a módy převažují dívky, zatímco na druhé škole je to zcela naopak. U obou škol jsou vnitřní prostory čisté, dobře větrané a málo prašné. Školy se liší v náročnosti na úklid, strojírenské zaměření je náročnější na dodržení hygienických požadavků než škola umělecko-oděvní.

7.5 Shrnutí kapitoly

V kapitole byla popsána Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi, konkrétně její prostředí, nabízené obory a její spolupráce s firmami. Na základě pořízených fotografií a webových stránek byla porovnána se Školou designu a módy, Prostějov. Počty studijních oborů jsou na školách stejné. Školy se zásadně liší svou velikostí. Průmyslová škola má téměř dvojnásobnou kapacitu žáků a momentálně ji navštěvuje dvakrát více žáků a kantorů. V počtu kantorů na žáka se školy neliší. V pedagogickém sboru oděvní školy převládají kantorky a na strojní škole kantoři. Šatny mají školy řešeny odlišným způsobem, průmyslová škola je má pomocí drátěných kójí a oděvní skříňkovým systémem, ten působí čistěji, je zde menší riziko krádeží, ale je nepraktický při vysokém počtu žáků. Barevnost a výzdoba škol se také liší. Barevnost a výzdoba vnitřních prostor středních škol je odlišná. Na střední škole designu a módy převažuje výzdoba formou vlastních prací žáků školy a interiér je vymalován pastelovými barvami, naopak na strojní průmyslové škole jsou vystaveny modely aut v životních velikostech a nástěnky s technickými motivy a stěny mají bílou barvu. Pastelové barvy neodráží tolik světla do prostor školy, ale působí teplejším dojmem než stěny bílé. Školy nelze porovnat ve vybavení, jelikož jsou odlišného zaměření. Průmyslová škola má více učeben a nabízí žákům autoškolu. Ve škole designu a módy mají vlastní fotoateliér. Obě školy jsou moderně vybavené pro svou výuku. Na středních školách mají odlišně řešení občerstvení. Průmyslová škola provozuje v budově školy občerstvení s jídlem, pitím a psacími potřebami. Naopak na oděvní škole mají na chodbě automaty. Při praktické výuce se školy liší komfortem. Při strojírenské se žáci pohybují ve více znečištěných prostorách se zhoršenou dýchatelností, vyšší hlučností, teplotou a mají vyšší fyzickou námahu. Naopak v šicí dílně je pouze zvýšená hlučnost a prašnost. Školy se neliší v hygienických podmínkách, obě mají dostatečný počet toalet, vnitřní jsou prostory čisté, dobře větrané a málo prašné. Liší se v náročnosti úklidu, který je na mladoboleslavské škole ztížen jejím zaměřením, které je náročnější na dodržení hygienických požadavků než škola umělecko-oděvní. Největší rozdíly jsou ve velikosti škol a ve vnímání společných prostor.

8 Motivy žáků – dotazníkové šetření

Jednou z nejvíce využívaných metod získávání dat v pedagogickém průzkumu je dotazník. Dotazník tvoří soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, jež jsou chronologicky seřazeny. Dotazovaná osoba – tzv. respondent na ně písemně odpovídá (Chrásky, 2007). Dotazník (Příloha A) v této bakalářské práci je vlastní konstrukce a byl vytvořen ve spolupráci se Zuzanou Šebestíkovou.

Průzkum proběhl pomocí anonymního strukturovaného dotazníku, jehož součástí bylo 12 otázek a netrval více jak deset minut. Otázky v dotazníku byly uzavřené, polouzavřené nebo otevřené typu a žáci mohli zakroužkovat jednu nebo více správných odpovědí. Dotazník byl žákům rozdán v rámci mé povinné pedagogické praxe na střední průmyslové škole v období listopadu 2012. Dotazníkové šetření se celkem zúčastnilo 100 % (čili 83) žáků z maturitních ročníků a jeho návratnost byla 100%. Tento výběr respondentů byl proveden na základě plnoletosti žáků z těchto tříd, a také díky jejich zpětné vazbě na motivy, jež je ovlivnily při výběru střední školy. S ohledem na celkový počet žáků školy (385 žáků) je tento 22% vzorek respondentů v rámci rozsáhlého průzkumu nedostačující, avšak v rámci bakalářské práce je reprezentativní.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit motivy žáků ke studiu dané školy. Aby bylo možno porovnat motivy žáků na dvou různých školách, byl tentýž dotazník rozdán kolegyni na Střední průmyslové škole designu a módy v Prostějově.

8.1 Výsledky dotazníkového šetření

U jednotlivých otázek byly odpovědi žáků vyhodnocovány zvlášť pro ženy, muže a celkový výsledek. Odpovědi mužů budou v kapitole 9 porovnány s výsledky žen ze Střední průmyslové školy designu a módy, Prostějov. V následujícím vyhodnocení jsou výsledky uvedeny v tabulkách, grafická znázornění jsou v Příloze B.

Otázka 1: Jakého jsi pohlaví?

Jak již bylo v předchozí kapitole řečeno, dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 83 žáků čtvrtých ročníků Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi. Cílem otázky 1 bylo zjistit, zda na tuto školu chodí více chlapců než dívek. Podle tabulky 1 se maturitní ročníky skládají většinou z mužů (88 %), žen je ve čtvrtých ročnících pouhých 12 % (Příloha B – graf 1).

Tabulka 1: Zastoupení pohlaví žáků ve vybraných třídách

Otázka 1	Zastoupení pohlaví	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Muži	73	88
Ženy	10	12
Celkem	83	100

Otázka 2: Místo trvalého bydliště (uved' jen město, obec)...

Otázka 2 měla za úkol zjistit, jakou vzdálenost jsou žáci ochotni dojíždět na střední školu a zda si vybrali tuto střední školu, protože žádná jiná střední průmyslová škola strojní v dosahu jejich bydliště nebyla. Výsledky této otázky z dotazníkového šetření jsou shrnuté v Příloze C. Vzdálenosti bydlišť žáků od střední školy byly získávány z internetových stránek Google pomocí aplikace Mapy. Dojezdnost žáků do školy se stanovovala podle doby cestování z místa trvalého bydliště do Mladé Boleslavi. Spojení byla vyhledávaná pomocí elektronického jízdního řádu IDOS. V úvahu se bralo nejkratší časové spojení vlakem nebo autobusem. Z přílohy C vyplývá, že všichni žáci mají ze svých bydlišť autobusové popřípadě vlakové spojení s Mladou Boleslaví. Z celkového počtu žáků (83) pouze dva (jedna žena a jeden muž) musí při dojíždění do školy přestupovat a to dvakrát.

Jelikož byl typ otázky otevřený, byly odpovědi žáků kategorizovány podle kilometrové vzdálenosti (tabulka 2) a dojezdnosti (tabulka 3) od Mladé Boleslavi.

Z celkového počtu žáků (83) největší počet žáků nedojíždí a bydlí v přímo v Mladé Boleslavi (35 %), nebo bydlí ve vzdálenosti 11 – 20 km od Mladé Boleslavi (34 %). Je zajímavé, že nejvíce mužů (38 %) bydlí přímo v Mladé Boleslavi, a naopak nejvíce žen (60 %) dojíždí 11 - 20 km do školy.

Tabulka 2: Vzdálenost bydlíšť žáků od školy

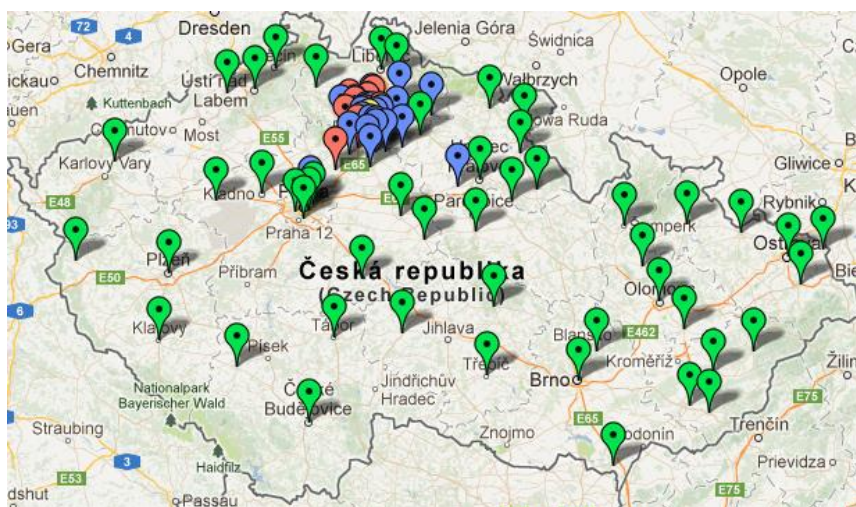
Otázka 2	Vzdálenost bydlíšť žáků od školy					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
0 km	28	38	1	10	29	35
1 - 10 km	14	19	1	10	15	18
11 - 20 km	22	30	6	60	28	34
21 - 30 km	6	8	1	10	7	8
30 a více km	3	4	1	10	4	5
Celkem	73	100	10	100	83	100

Podle tabulky 3, ve které jsou odpovědi žáků kategorizovány podle jejich dojezdnosti z místa bydlíště do školy, z celkového počtu žáků (83) největší počet žáků dojíždí do 30 minut (43 %) nebo přímo v Mladé Boleslavi bydlí (35 %). Přimo v místě bydlíště chodí do školy více mužů (38 %) než žen (10 %), naopak nejvíce žen (60 %) dojíždí do školy v intervalu 1 až 30 minut.

Tabulka 3: Dojezdnost žáků do školy

Otázka 2	Dojezdnost žáků do školy					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
0 min.	28	38	1	10	29	35
1 min. - 30 min.	30	41	6	60	36	43
31 min.-1 hod.	13	18	2	20	15	18
1 hod. 1 min.-1 hod. 30 min.	1	1	1	10	2	2
1 hod. 31 min.-2 hod.	0	0	0	0	0	0
2 hod. a více	1	1	0	0	1	1
Celkem	73	100	10	100	83	100

Na obrázku 5 jsou pomocí aplikace Mapy na internetových stránkách Google znázorněny bydliště žáků. Bydliště jsou označeny bez ohledu na četnost žáků v dané lokalitě. Modré značky představují střední průmyslové školy se zaměřením na strojírenství. Žlutá značka představuje Střední průmyslovou školu v Mladé Boleslavi. Červené značky (ženy) a modré značky (muži) označují města či obce, v nichž dotazovaní žáci bydlí. Z obrázku je patrné, že žáci čtvrtého ročníku bydlí v blízkosti Mladé Boleslavi, a tak si vybrali školu nejbližší jejich bydlišti. Zároveň je z obrázku patrné, že žáci měli v rámci České republiky na výběr z více průmyslových škol v okolí, zejména v Praze, České Lípě, Jičíně a v Liberci, do kterých mají dobré dopravní spojení.

Obrázek 5: Rozmístění bydlišť žáků od středních průmyslových škol v ČR (vlastní)

Otázka 3: Z jaké školy jsi přecházel(a) na střední školu?

Cílem této otázky bylo zjistit, z jakých škol se dotazovaní žáci hlásili na Střední průmyslovou školu v Mladé Boleslavi. Z tabulky 4 je patrné, že 100 % žen a 95 % mužů se hlásilo o studium ze základních škol. 3 % mužů se na tuto školu hlásily z víceletých gymnázií a zaměnili tak všeobecné vzdělání za odborné technického typu. Rovněž 3 % mužů se hlásili o studium z jiných škol. 95 % z 83 dotázaných žáků odpovědělo, že se hlásilo o studium na výše zmiňované střední škole ze základních škol (Příloha B – graf 2).

Tabulka 4: Předešlé školy žáků

Otázka 3	Předešlé školy žáků					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Základní škola	69	95	10	100	79	95
Víceleté gymnázium	2	3	0	0	2	2
Jiné	2	3	0	0	2	2
Celkem	73	100	10	100	83	100

Otázka 4: Co tě ovlivnilo při volbě tohoto oboru?

Cílem otázky bylo zjistit, jakými motivačními činiteli si žáci myslí, že byli ovlivněni nejvíce při výběru tohoto oboru. Pro lepší představu o motivech žáků byla v tabulce 5 také uvedena absolutní a relativní četnost zohledňující počet odpovědí jedním žákem na danou otázku. Z tabulky je patrné, že hodnoty relativní četnosti a relativní četnosti (zohledněné) se od sebe téměř neliší a kolísají od sebe průměrně v rozmezí ± 1 %. Pro zhodnocení výsledků je použito jako relativních četností (zohledněných) za předpokladu, že čím méně odpovědí žák zaškrtl, tím pro něj odpověď měla větší motivační váhu.

Podle tabulky 5 se motivační činitele ovlivňující volbu oboru u mužů a žen zásadně nelišili. Žáci nejčastěji uváděli, že jejich zájem nejvíce ovlivnil vnitřní činitel a to zájem o tento obor (31 %). Dále je ovlivnili vnější činitele, a to uplatnitelnost absolventů na trhu práce (25 %) a nedostatek jiných příležitostí (14 %). Motivační činitel nedostatek jiných příležitostí, mohli být žáky zaškrtnut na základě odpovědí z otázky 2, že většina žáků hledala školu v těsné blízkosti u místa jejich bydliště. Naopak nejmenší vliv na rozhodování měli podle žáků vnější motivační činitelé - přání rodičů (6 %) a výše finančního ohodnocení absolventů v daném oboru (5 %).

Tabulka 5: Vliv motivačních činitelů na volbu oboru

Otázka 4	Vliv na volbu oboru					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)
Zájem o tento obor	36 (67/3)	28 (31)	6 (11/3)	33 (37)	42 (26)	28 (31)
Uplatnitelnost absolventů oboru na trhu práce	34 (73/4)	26 (25)	5 (5/2)	28 (25)	39 (83/4)	26 (25)
Výše finančního ohodnocení absolventů v daném oboru	10 (7/2)	8 (5)	1 (1/3)	6 (3)	11 (23/6)	7 (5)
Poptávka zaměstnavatelů v místě bydliště	14 (15/2)	11 (10)	0 (0)	0 (0)	14 (15/2)	9 (9)
Obdobné profesní zaměření rodičů	13 (31/4)	10 (11)	2 (5/6)	11 (8)	15 (43/5)	10 (10)
Přání rodičů	10 (43/9)	8 (7)	0 (0)	0 (0)	10 (43/9)	7 (6)
Z nedostatku jiných příležitostí	13 (71/8)	10 (12)	4 (8/3)	22 (22)	17 (23/2)	11 (14)
Jiné	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Celkem	130 (73)	100 (100)	18 (10)	100 (100)	148 (83)	100 (100)

Otázka 5: Co tě nejvíce ovlivnilo při volbě této školy?

Otázka zkoumá, jakými činiteli si žáci myslí, že byli ovlivněni nejvíce. V tabulce 6 jsou uvedeny výsledky zohledňující i nezohledňující četnost odpovědi jednoho žáka. Hodnoty relativní četnosti a relativní četnosti (zohledněné) se od sebe téměř neliší a kolísají od sebe průměrně v rozmezí ± 1 %. Pro zhodnocení výsledků jsou použity relativní četnosti (zohledněné) za předpokladu, že čím méně odpovědi žák zaškrtnl, tím pro něj odpověď měla větší motivační váhu. Motivační činitele ovlivňující volbu střední školy u mužů a žen zásadně neliší (tabulka 6). Podle žáků jejich zájem o tuto střední školu nejvíce ovlivnil vnitřní motivační činitel - zajímavé studijní zaměření (25 %) a vnější motivační činitelé - umístění školy od bydliště (23 %) a snadnost přijímacích zkoušek (15 %). Ženy (43 %) nejvíce ovlivnilo zajímavé studijní zaměření a muže (24 %) umístění školy od bydliště. Nejméně žáky ovlivnila finanční náročnost studia a možnost ubytování na internátu (Příloha B – graf 3).

Tabulka 6: Vliv motivačních činitelů na volbu školy

Otázka 5	Vliv při volbě školy					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)
Prestiž školy	10 (9/2)	6 (6)	0 (0)	0 (0)	10 (9/2)	5 (5)
Zajímavé studijní zaměření	32 (50/3)	20 (23)	8 (13/3)	36 (43)	40 (21)	22 (25)
Možnost praktikantských pobytů v blízkých firmách	6 (4)	4 (6)	1 (1/4)	5 (3)	7 (17/4)	4 (5)
Umístění školy od bydliště	40 (35/2)	25 (24)	4 (7/4)	18 (18)	44 (77/4)	24 (23)
Přání rodičů	13 (33/7)	8 (6)	0 (0)	0 (0)	13 (33/7)	7 (6)
Na tuto školu šli mí kamarádi	13 (33/7)	8 (6)	3 (1)	14 (11)	16 (40/7)	9 (7)
Snadnost přijímacích zkoušek	20 (43/4)	12 (15)	5 (2)	23 (21)	25 (51/4)	14 (15)
Jistota dokončení studia	5 (7/4)	3 (2)	0 (0)	0 (0)	5 (7/4)	3 (2)
Finanční náročnost studia	2 (2/5)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	2 (2/5)	1 (0)
Dobře na mne zapůsobilo prostředí školy při dnu otevřených dveří	7 (2)	4 (3)	0 (0)	0 (0)	7 (2)	4 (2)
Vysoká pravděpodobnost přijetí na vysokou školu	8 (4)	5 (6)	0 (0)	0 (0)	8 (4)	4 (5)
Možnost ubytování na internátu	1 (1/3)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (1/3)	1 (0)
Vybavenost školy	3 (5/4)	2 (2)	0 (0)	0 (0)	3 (5/4)	2 (2)
Nabídka mimoškolních činností ve městě	1 (1/6)	1 (0)	1 (1/2)	5 (5)	2 (2/3)	1 (1)
Nabídka zájmových činností ve škole	1 (1/6)	1 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (1/6)	1 (0)
Jiné.....	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Celkem	162 (73)	100 (100)	22 (10)	100 (100)	184 (83)	100 (100)

Otázka 6: Ovlivnilo tě při rozhodování, že se nacházíš v regionu zaměřeném na strojírenství?

Otázka 6 měla zjistit, zda si žáci myslí, že je při výběru střední školy ovlivnilo oborové zaměření regionu, ze kterého pocházejí. Podle tabulky 7 z celkového počtu 83 dotázaných žáků 67 % potvrdilo, že na ně tento vnější motivační činitel měl vliv. Je patrné, že jak ženy (70 %) tak muže (67 %) ovlivnilo zaměření mladoboleslavského regionu na strojírenství (Příloha B – graf 4).

Tabulka 7: Motivační činitel - region

Otázka 6	Vliv regionu					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Ano	49	67	7	70	56	67
Ne	24	33	3	30	27	33
Celkem	73	100	10	100	83	100

Otázka 7: Vyjmenuj alespoň tři firmy svého studovaného technického zaměření a zakroužkuj jednu, ve které bys měl(a) zájem o práci?

Otázka 7 se skládala ze dvou otázek. První (tabulka 8) zkoumala povědomí žáků o firmách zaměřených na jejich obor studia. Žáci měli za úkol vyjmenovat alespoň tři firmy, které pracují v jejich oboru. Dále měli zakroužkovat jednu z nich, ve které by chtěli v případě, že po studiu nastoupí na denní studium vysokoškolského studia pracovat (tabulka 9).

U první podotázky 100 % žen a 96 % mužů jmenovalo firmu Škoda auto a.s., která je největší automobilovou firmou v mladoboleslavském regionu. 50 % žen a 30 % mužů jmenovalo firmu Auto Kelly. Dále většina žen (80 %) a 41 % mužů jmenovala firmu Bilsing Automation. Dále obě pohlaví jmenovala firmy Behr Czech s.r.o. a Würth s.r.o. Firmy Aufer Design s.r.o., TPCA, Henniges, Junker, Pajr s.r.o. a Faurecia jmenovali pouze muži. Jelikož všichni žáci jmenovali tři firmy zaměřené na strojírenství, lze říci, že ve čtvrtém ročníku mají povědomí o svých možnostech, kde hledat práci ve svém oboru. Dále je patrné, o kterých firmách mají větší povědomí ženy a o kterých muži. (Příloha B - graf 5). Žáci v této otázce celkem vyjmenovali 13 firem, z nichž nejvíce jich znali muži (12).

Tabulka 8: Povědomí žáků o firmách v oboru

Otázka 7	Firmy v oboru					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Škoda auto a.s.	70	96	10	100	80	32
Auto Kelly	22	30	5	50	27	11
Bilsing Automation	30	41	8	80	38	15
Behr Czech s.r.o.	15	21	3	30	18	7
Würth s.r.o.	16	22	4	40	20	8
Aufer Design s.r.o.	22	30	0	0	22	9
TPCA	10	14	0	0	10	4
Henniges	1	1	0	0	1	0
Junker	13	18	0	0	13	5
Pajr s.r.o.	1	1	0	0	1	0
Faurecia	19	26	0	0	19	8
Celkem	73	100	10	100	249	100

Dále v otázce měli žáci zakroužkovat firmu, ve které by se potenciálně ucházeli o místo (tabulka 9). Největší počet žen (70 %) a mužů (64 %) by se o práci zajímalo ve firmě Škoda auto a.s. Naopak pro obě pohlaví nejsou zajímavé firmy TPCA, Henniges a Pajr (Příloha B – graf 6). Ženy by se o zaměstnání ucházely pouze ve firmách Škoda auto a.s., Bilsing Automation a Würth s.r.o. Narozdíl od žen muži by se také navíc zajímali o firmy Auto Kelly (6 %), Behr Czech s.r.o. (3 %), Aufer Design s.r.o. (4 %), Junker (1 %) a Faurecia (7 %).

Tabulka 9: Potenciální zájem ve firmách o práci

Otázka 7	Potenciální zájem ve firmách o práci					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Škoda auto a.s.	47	64	7	70	54	65
Auto Kelly	4	6	0	0	4	5
Bilsing Automation	6	8	1	10	7	8
Behr Czech s.r.o.	2	3	0	0	2	2
Würth s.r.o.	5	7	2	20	7	8
Aufer Design s.r.o.	3	4	0	0	3	4
Junker	1	1	0	0	1	1
Faurecia	5	7	0	0	5	6
Celkem	73	100	10	100	83	100

Otázka 8: Jaké předměty tě nejvíce zaujaly před studiem na této škole?

Dalším motivačním činitelem, který může žáky při výběru střední školy ovlivnit, jsou vyučované předměty na dané škole (Příloha B – graf 7). Podobně jako u otázek 4 a 5 je v tabulce 10 uvedena zohledňující i nezohledňující četnost odpovědi jednoho žáka. Z tabulky je patrné, že hodnoty relativní četnosti a relativní četnosti (zohledněné) se od sebe téměř neliší a kolísají od sebe průměrně v rozmezí ± 1 %. Pro zhodnocení výsledků byly použity relativní četnosti (zohledněné).

Z tabulky 10 vyplývá, že 21 % žáků se před studiem o předměty nezajímalo. Naopak 79 % žáků se k předmětům přihlíželo a nejvíce je před studiem zaujaly předměty Technické kreslení (21 %) a Strojírenská technologie (19 %). Žáci (10 % žen a 9 % mužů), kteří vyplnili otevřenou možnost jiné, uvedli předmět CAD, což je předmět 3D modelování, jež navazuje na předmět Technické kreslení. Předmět Stavba a provoz strojů z celkového počtu žáků zaujal pouze muže (13 %).

Tabulka 10: Zájem žáků o předměty

Otázka 8	Zájem o předměty					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)	Absolutní četnost [-] (zohledněná)	Relativní četnost [%] (zohledněná)
Strojírenská technologie	23 (14)	21 (19)	3 (11/6)	18 (18)	26 (95/6)	20 (19)
Stavba a provoz strojů	16 (60/7)	14 (12)	0 (0)	0 (0)	16 (60/7)	13 (10)
Mechanika	10 (23/5)	9 (6)	2 (1)	12 (10)	12 (28/5)	9 (7)
Technické kreslení	20 (108/7)	18 (21)	4 (7/3)	24 (23)	24 (71/4)	19 (21)
Cizí jazyk	16 (17/2)	14 (12)	3 (3/2)	18 (15)	19 (10)	15 (12)
Jiné.....	10 (41/6)	9 (9)	2 (1)	12 (10)	12 (47/6)	9 (12)
S předměty jsem se před přijetím neseznámil(a)	16 (15)	14 (21)	3 (7/3)	18 (23)	19 (52/3)	15 (21)
Celkem	111 (73)	100 (100)	17 (10)	100 (100)	118 (83)	100 (100)

Otázka 9: S výběrem střední školy jsem spokojen/nespokojen z důvodu ...

U otázky měli žáci zaškrtnout, zda jsou spokojeni (S) nebo nespokojeni (N) s výběrem školy z různých navržených důvodů. Popřípadě, že by jim v důvodech něco chybělo, měli prostor pro doplnění. Tuto možnost s žáků nikdo nevyužil, proto do celkového hodnocení spokojenosti nebude započítávána.

Podle tabulky 11 lze říci, že jsou všechny ženy s výběrem školy spokojeny, jelikož u všech možností zaškrtnla nadpoloviční většina (51 % a více), že je spokojena. Nejvíce jsou ženy spokojeny s mimoškolní činností (100 %) dále s obsahem učiva (90 %) a atmosférou na škole (90 %). Z tabulky dále vyplývá, že muži jsou také s výběrem školy spokojeni, jelikož u šesti ze sedmi možností zaškrtnla nadpoloviční většina (51 % a více), že je spokojena. Muži jsou nespokojeni pouze s vybaveností školy (66 %). Z celkového počtu žáků odpovědělo na šest možností ze sedmi kladně, proto lze říci, že celkově jsou žáci s výběrem školy spokojeni (Příloha B – graf 8).

Tabulka 11: Důvody spokojenosti žáků s výběrem školy

Otázka 9	Důvody spokojenosti/nespokojenosti s výběrem školy											
	Muži				Ženy				Všichni			
	Absolutní četnost [-]		Relativní četnost [%]		Absolutní četnost [-]		Relativní četnost [%]		Absolutní četnost [-]		Relativní četnost [%]	
	S	N	S	N	S	N	S	N	S	N	S	N
Obsah učiva	65	8	89	11	9	1	90	10	74	9	89	11
Náročnost studia	52	21	71	29	6	4	60	40	58	25	70	30
Úroveň studia	51	22	70	30	7	3	70	30	58	25	70	30
Atmosféra ve škole	53	20	53	47	9	1	90	10	62	21	75	25
Vybavenost školy	34	39	34	66	6	4	60	40	40	43	48	52
Zvolený obor	59	14	59	41	6	4	6	4	65	18	78	22
Mimoškolní činnost	40	33	40	60	10	0	100	0	50	33	60	40
Jiné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Otázka 10: Kdyby sis měl(a) znovu vybrat obor nebo střední školu ...

Jelikož jsou dotazováni žáci v poslední ročníku střední školy a již mají za sebou téměř celé studium, čili jsou seznámeni s obsahem učiva, znají prostředí školy atd., byla v dotazníku položena otázka, zda by zvolili stejnou střední školu popřípadě obor, pokud by měli druhou šanci výběru. Z tabulky 12 vyplývá, že nadpoloviční většina žáků (60 %) odpověděla pozitivně, tedy že by si opět vybrala stejný obor i stejnou střední školu. 7 % žáků by si zvolilo tentýž obor, ale hlásilo by se na jinou střední školu a totéž procento žáků by se opět hlásilo na tuto školu, ale na jiný obor. 25 % žáků si myslí, že si špatně vybrali jak střední školu tak obor, jež momentálně studují. Je zajímavé, že pouze muži (8 % z celkového počtu 73) si myslí, že by na této střední škole změnili obor (Příloha B – graf 9).

Tabulka 12: Druhá šance žáků na výběr střední školy

Otázka 10	Druhá šance žáků na výběr školy					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Vybral(a) bych si stejný obor i stejnou střední školu	42	58	8	80	50	60
Vybral(a) bych si stejný obor na jiné střední škole	5	7	1	10	6	7
Vybral(a) bych si jiný obor na této střední škole	6	8	0	0	6	7
Vybral(a) bych si jiný obor na jiné střední škole	20	27	1	10	21	25
Celkem	73	100	10	100	83	100

Otázka 11: Máš v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole?

Na otázku, zda žáci plánují po ukončení studia na střední škole pokračovat ve vysokoškolském studiu, odpovědělo 57 % žáků kladně, konkrétně 35 % žáků plánuje nastoupit na vysokou školu technického zaměření (tabulka 13). Z žáků, kteří nebudou pokračovat ve studiu, ale budou si po ukončení střední školy hledat práci, odpovědělo 39 % žáků, že budou hledat profesi technického zaměření. Pouhých 5 % žáků bude hledat práci v jiné než technické oblasti. Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina žen (80 %) plánuje nastoupit po ukončení studia na vysokou školu, u mužů je poměr budoucích vysokoškoláků (54 %) a pracujících téměř vyrovnaný (46 %). Je zajímavé, že v otázce 7 zakroužkovalo 100 % žáků firmy, kde by se potencionálně ucházeli o pracovní pozici. Toto zjištění lze přisoudit tomu, že žáci o technických pozicích uvažovali (Příloha B – graf 10).

Tabulka 13: Úmysl pokračovat ve studiu

Otázka 11	Pokračování ve studiu					
	Muži		Ženy		Všichni	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Budu se hlásit na vysokou školu technického zaměření	24	33	5	50	29	35
Budu se hlásit na vysokou školu jiného než technického zaměření	15	21	3	30	18	22
Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v technickém oboru	30	41	2	20	32	39
Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v jiné oblasti	4	5	0	0	4	5
Celkem	73	100	10	100	83	100

Otázka 12: Je něco důležitého, co v dotazníku chybělo?

Na tuto otázku žádný respondent – žák neodpověděl. To znamená, že buď v dotazníku byly otázky s odpověďmi správně pokládány a žáci nepotřebovali nic dodávat, nebo se po vyplnění odpovědí již nechtěli dotazníkem zabývat. Pouze čtyři otázky v dotazníku byly zavřené. Ostatní otázky byly polouzavřené nebo otevřené, tím žáci měli možnost, v případě jim nevyhovujících odpovědí doplnit informace do příslušných řádek.

8.2 Shrnutí dotazníkového šetření

Cílem tohoto dotazníku bylo zjistit motivy žáků ke studiu na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi. Průzkum proběhl pomocí anonymního strukturovaného dotazníku, který měl za úkol zjistit motivy žáků na vybrané škol. V rámci bakalářské práce byl dotazník rozdán 83 žákům čtvrtých ročníků na výše jmenované střední škole.

Dotazníkové šetření potvrdilo, že na této škole studuje více mužů (88 %) než žen (10 %), a tak lze střední školu považovat za „chlapeckou.“ Nejvíce žáků (mužů i žen) si zvolilo střední školu buď v místě bydliště nebo v okruhu půl hodiny jízdy autobusem nebo vlakem. Žáci při rozhodování měli na výběr z více středních škol téhož zaměření v okolí svého bydliště. Nejvíce žáků (mužů i žen) se hlásilo na tuto školu ze základních škol a dalo tak přednost odbornému (technickému) zaměření před všeobecným. Žáci (muži i ženy) zvolili strojírenský obor na základě jejich zájmu o něj, nejvíce je tedy ovlivnil vnitřní motivační činitel. Střední průmyslovou školu žáci nejčastěji volili na základě pro ně zajímavého studijního zaměření, tedy také na základě vnitřního motivačního činitele. Většinu žáků také ovlivnil vnější motivační činitel, konkrétně geografické hledisko a to zaměření regionu na strojírenství. Žáci dokázali vyjmenovat dvanáct strojírensky zaměřených firem a všichni zakroužkovali firmy, ve které by se potenciálně ucházeli o místo. Nejvíce žáků (mužů i žen) jmenovalo firmu Škoda auto a.s., jež ovlivňuje zaměření tohoto regionu. Právě tuto firmu zaškrtnuli žáci také jako tu, ve které by se ucházeli o místo. Tento fakt potvrzuje zjištění z předchozí otázky, že žáci při rozhodování přihlíželi k zaměření regionu. Muže i ženy, kteří se před studiem o vyučované předměty zajímali, nejvíce zaujal předmět Technické kreslení.

Žáci jsou celkově se svou volbou střední školy spokojeni, jelikož jejich odpovědi u šesti odpovědí ze sedmi byla nadpoloviční většina odpovědí kladná. Ženy jsou nejvíce na této škole spokojeny s mimoškolní činností a s obsahem učiva. Muži naopak nejsou spokojeni s vybaveností školy. V případě druhé šance výběru střední školy by žáci (muži i ženy) zvolili opět tu samou. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nadpoloviční většina žáků (60 %) by opět zvolila stejný obor i stejnou střední školu. Co se týče budoucího studia na vysoké škole, nejvíce žáků (mužů i žen) si přeje studovat technický obor. Ti studenti, co nechtějí pokračovat, si přejí pracovat v zaměstnání s technickým zaměřením. Procento žen a mužů plánujících se hlásit na jiné než technické vysoké školy se příliš neliší a naopak na pracovní pozice s technickým zaměřením se chce hlásit méně žen.

9 Porovnání výsledků dotazníkových šetření

V kapitole jsou porovnány motivy žáků ke studiu na vybraných středních školách v jiných prostředích. Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi (dále v tabulkách a grafech SPŠ MB), se nachází poblíž automobilky Škoda auto a region je zaměřen na strojírenství a ve všeobecném povědomí je považována za školu „chlapeckou.“ Naopak Střední škola designu a módy, Prostějov (dále v tabulkách a grafech SŠDAM) se nachází poblíž oděvní firmy OP Prostějov Profashion v regionu zaměřeném na oděvní průmysl a je ve všeobecném povědomí považována za školu „dívčí.“ Při porovnání škol byly zohledněny motivy na jednotlivých školách převládajících mužů a žen. Jelikož na porovnávaných školách nejsou počty žen a mužů rovné, jsou v jednotlivých otázkách porovnávány relativní četnosti žáků. V následujícím vyhodnocení jsou výsledky uvedeny v tabulkách, grafická znázornění jsou v Příloze B.

Otázka 1: Jakého jsi pohlaví?

Cílem otázky bylo potvrdit všeobecné mínění o vybraných školách, že na nich studuje více chlapců nebo dívek a dají se tak nazývat chlapeckými a dívčími. Z tabulky 14 je patrné, že **všeobecné mínění je pravdivé**, jelikož ve čtvrtých ročnících na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi je z celkového počtu žáků ve čtvrtých ročnících 88 % mužů a ve čtvrtém ročníku Střední školy designu a módy, Prostějov je z celkového počtu dotazovaných žáků 82 % žen. Školy jsou tedy odlišné i počtem žáků (Příloha B – graf 11).

Tabulka 14: Srovnání - Zastoupení pohlaví na vybraných školách

Otázka 1	Zastoupení pohlaví			
	SPŠ MB		SŠDAM	
	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [-]	Relativní četnost [%]
Muži	73	88	7	18
Ženy	10	12	31	82
Celkem	83	100	38	100

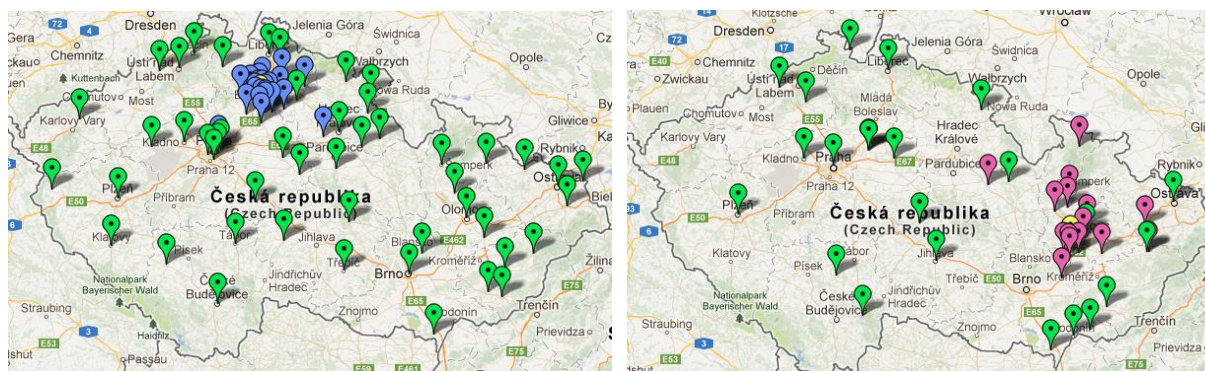
Otázka 2: Místo trvalého bydliště (uved' jen město, obec)...

Z tabulky 15 je patrné, že nejvíce žen (52 %) i mužů (41 %) dojíždí školy až půl hodiny (Příloha B – graf 12). Muži buď bydlí přímo ve městě, kde se nachází jejich střední škola, nebo dojíždí maximálně 1 hodinu. Ženy také přímo bydlí ve městě (16 %), ale na rozdíl od mužů dojíždí do školy dvě a půl hodiny až dvě hodiny (13 %) nebo dokonce více jak dvě a půl hodiny (13 %).

Tabulka 15: Srovnání – Dojezdnost žáků do školy

Otázka 2	Dojezdnost žáků do školy						Celkem [%]
	0 min. [%]	1 min. - 30 min. [%]	31 min. - 1 hod. [%]	1 hod. - 1 hod. 30 min. [%]	1 hod. 31 min. - 2 hod. [%]	2 hod. a více [%]	
Muži SPŠ MB	38	41	18	1	0	1	100
Ženy SŠDAM	16	52	6	0	13	13	100

Na obrázku 6 jsou vyznačeny bydliště žáků porovnávaných škol. V levé části obrázku je žlutou značkou vyznačena Střední průmyslová škola v Mladé Boleslavi s bydlišti jejích žáků (modré značky) a v pravé části obrázku je také žlutou značkou škola designu a módy, Prostějov a bydliště žáků (ružové značky), kteří ji navštěvují. V obou částech obrázku zelené značky znázorňují školy, které jsou stejně nebo podobně zaměřené jako vybrané střední školy. Žáci průmyslové školy v Mladé Boleslavi měli na výběr z více škol se stejným nebo podobným zaměřením, a to jak po celé České republice, tak i v místě bydliště.

Obrázek 6: Srovnání - Rozmístění bydlišť žáků od SPŠ MB (vlevo) a SŠDAM (vpravo) (vlastní)

Otázka 3: Z jaké školy jsi přecházel(a) na střední školu?

Odpovědi mužů a žen **nejsou rozdílné** (Příloha B – graf 13). Všichni žáci (muži i ženy) při výběru těchto škol končili povinnou školní docházku na základních školách a teprve se rozhodovali mezi všeobecným nebo odborným zaměřením. Konkrétní čísla jsou uvedena v tabulce 16.

Tabulka 16: Srovnání – Předešlé školy žáků

Otázka 3	Předešlé školy žáků			
	Základní škola [%]	Víceleté gymnázium [%]	Jiné [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	95	3	3	100
Ženy SŠDAM	97	3	0	100

Otázka 4: Co tě ovlivnilo při volbě tohoto oboru?

Srovnání odpovědí mužů a žen bylo provedeno na základě relativních četností (zohledněných) jako u otázky 4 v kapitole 8.1. Odpovědi mužů a žen byli v otázce 4 **podobné** (tabulka 17). Muži si myslí, že byli nejvíce ovlivněni jejich zájmem o obor (31 %) a uplatnitelností absolventů na trhu práce (25 %). Nadpoloviční většina žen (58 %) odpověděla, že je ovlivnil jejich zájem o tento obor. Zároveň 27 % žen zvolilo tento obor z nedostatku jiných příležitostí. Nejméně ovlivnilo muže i ženy finanční ohodnocení absolventů a přání rodičů.

Tabulka 17: Srovnání - Vliv motivačních činitelů na volbu oboru

Otázka 4	Vliv na volbu oboru								
	Zájem o tento obor [%]	Uplatnitelnost absolventů oboru na trhu práce [%]	Výše finančního ohodnocení absol. v daném oboru [%]	Poptávka zaměstnavatelů v místě bydliště [%]	Obdobné profesní zaměření rodičů [%]	Přání rodičů [%]	Z nedostatku jiných příležitostí [%]	Jiné [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	31	25	5	10	11	7	12	0	100
Ženy SŠDAM	58	3	0	1	1	3	27	7	100

Otázka 5: Co tě nejvíce ovlivnilo při volbě této školy?

Srovnání odpovědí mužů a žen bylo provedeno na základě zohledněných relativních četností jako u otázky 5 v kapitole 8.1. Odpovědi mužů a žen se **nelišily** (tabulka 18). Žáci obou středních škol byli při výběru nejvíce ovlivněni vnitřním motivačním činitelem - zajímavým studijním zaměřením, vnějšími motivačními činiteli - umístěním školy bydliště a snadnými přijímacími zkouškami.

Tabulka 18: Srovnání - Vliv motivačních činitelů na volbu školy

Otázka 5	Vliv na volbu školy																
	Prestiž školy [%]	Zajímavé studijní zaměření [%]	Možnost praktikantských pobytů v blízkých firmách [%]	Umístění školy od bydliště [%]	Přání rodičů [%]	Na tuto školu šli mí kamarádi [%]	Snadnost přijímacích zkoušek [%]	Jistota dokončení studia [%]	Finanční náročnost studia [%]	Prostředí školy při dnu otevřených dveří [%]	Vysoká pravděpodobnost přijetí na vysokou školu [%]	Možnost ubytování na internátu [%]	Vybavenost školy [%]	Nabídka mimoškolních činností ve městě [%]	Nabídka zájmových činností ve škole	Jiné [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	6	23	6	24	6	6	15	2	1	3	6	0	2	0	0	0	100
Ženy SŠDAM	4	45	0	19	0	0	16	0	0	15	0	0	1	0	0	0	100

Otázka 6: Ovlivnilo tě při rozhodování, že se nacházíš v regionu zaměřeném na strojírenství?

U této otázky byly odpovědi žáků **rozdílné** (tabulka 19), muži (67 %) se při volbě střední školy rozhodovali i na základě zaměření regionu jejich bydliště. Naopak ženy (74 %) k tomuto faktu ve většině nepřihlížely (Příloha B – graf 14).

Tabulka 19: Srovnání - Motivační činitel region

Otázka 6	Vliv regionu		
	ANO [%]	NE [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	67	33	100
Ženy SŠDAM	26	74	100

Otázka 7: Vyjmenuj alespoň tři firmy svého studovaného technického zaměření a zakroužkuj jednu, ve které bys měl(a) zájem o práci?

V otázce je porovnána znalost žáků firem v oboru, a také zda žáci projeví potencionálně zájem o práci v oboru (tabulka 20). Většina mužů (100 %) a žen (53 %) uměla firmy vyjmenovat (Příloha B – graf 15). Muži a ženy mají **rozdílný** zájem o práci v oboru. Všichni muži (100 %) zájem projeví, a naopak většina žen (74 %) nemá o práci v oboru zájem (Příloha B – graf 16).

Tabulka 20: Srovnání - povědomí žáků o firmách v oboru a jejich zájem o práci v oboru

Otázka 7	Povědomí o firmách v oboru			Zájem o práci v oboru		
	Znalost [%]	Neznalost [%]	Celkem [%]	Zájem [%]	Nezájem [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	100	0	100	100	0	100
Ženy SŠDAM	53	47	100	26	74	100

Otázka 8: Jaké předměty tě nejvíce zaujaly před studiem na této škole?

Vybrané střední školy mají jiné zaměření, proto se na školách vyučují rozdílné odborné předměty. Proto v otázce 8 je pouze provedeno srovnání, zda se žáci před studiem zajímali o vyučované předměty na škole. Srovnání odpovědí bylo provedeno na základě relativních četností (zohledněných) jako u otázky 8 v kapitole 8.1. Podle tabulky 21 se odpovědi mužů a žen **nelišily** a většina mužů (79 %) i žen (97 %) se o předměty zajímala (Příloha B – graf 17).

Tabulka 21: Srovnání - Zájem o předměty

Otázka 8	Zájem o předměty		
	S předměty jsem se seznámil(a) [%]	S předměty jsem se neseznámil(a) [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	79	21	100
Ženy SŠDAM	97	3	100

Otázka 9: S výběrem střední školy jsem spokojen/nespokojen z důvodu

Podle tabulky 22 odpověděla nadpoloviční většina mužů i žen na všechny vyjmenované důvody kladně, žáci obou středních škol jsou tedy se svým výběrem spokojeni. S obsahem učiva, náročností učiva a úrovní studia jsou více spokojeni muži než ženy. Naopak ženy jsou více spokojeny než muži s atmosférou na škole, vybaveností školy, zvoleným oborem a mimoškolní činností.

Tabulka 22: Srovnání - Spokojenost žáků s výběrem školy

Otázka 9		Důvody spokojenosti/nespokojenosti s výběrem školy							
		Obsah učiva [%]	Náročnost studia [%]	Úroveň studia [%]	Atmosféra ve škole [%]	Vybavenost školy [%]	Zvolený obor [%]	Mimoškolní činnost [%]	Jiné [%]
Muži SPŠ MB	S	89	71	70	53	34	59	40	0
	N	11	29	30	47	66	41	60	0
Ženy SŠDAM	S	65	68	58	65	87	65	58	0
	N	35	32	42	35	13	35	42	0

Otázka 10: Kdyby sis měl(a) znovu vybrat obor nebo střední školu...

Odpovědi žáků u této otázky byly **rozdílné** (tabulka 23). V případě, že by žáci dostali možnost si znova zvolit střední školu, by si 58 % mužů zvolilo stejnou střední školu i stejný obor. Naopak 48 % žen by si vybralo jiný obor na jiné střední škole (Příloha B – graf 18).

Tabulka 23: Srovnání - Druhá šance na výběr školy

Otázka 10	Druhá šance na výběr školy				
	Vybral(a) bych si stejný obor i stejnou střední školu [%]	Vybral(a) bych si stejný obor na jiné střední škole [%]	Vybral(a) bych si jiný obor na této střední škole [%]	Vybral(a) bych si jiný obor na jiné střední škole [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	58	7	8	27	100
Ženy SŠDAM	13	13	26	48	100

Otázka 11: Máš v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole?

Procenta žen a mužů, jež chtějí po ukončení studia na střední škole pokračovat ve vysokoškolském studiu je **podobný** (tabulka 24). Z celkového počtu dotazovaných chce 54 % mužů a 60 % žen pokračovat ve studiu na vysoké škole. Avšak **rozdílné** odpovědi žáků byly u zaměření, jímž se chtějí žáci nadále věnovat. Z žáků, kteří chtějí pokračovat ve studiu na vysoké škole, chce 33 % mužů studovat na vysoké škole s technickým zaměřením, naopak pouze 4 % žen mají v úmyslu zůstat v jejich oboru. Žáci, kteří nechtějí pokračovat ve studiu a zamýšlejí po ukončení studia pracovat, pouhých 5 % mužů nechce hledat práci s technickým zaměřením. Naopak 32 % žen chce hledat práci v jiné než technické oblasti (Příloha B – graf 19).

Tabulka 24: Srovnání - Pokračování ve studiu

Otázka 11	Pokračování ve studiu				
	Budu se hlásit na vysokou školu technického zaměření [%]	Budu se hlásit na vysokou školu jiného než technického zaměření [%]	Nebudu se hlásit na vysokou školu, přepokládám práci v technickém oboru [%]	Nebudu se hlásit na vysokou školu, přepokládám práci v jiné oblasti [%]	Celkem [%]
Muži SPŠ MB	33	21	41	5	100
Ženy SŠDAM	4	56	8	32	100

9.1 Shrnutí rozdílů ve výsledcích šetření vybraných škol

Dotazníkové šetření potvrdilo všeobecné mínění o vybraných školách je pravdivé, na vybraných středních školách studuje odlišný poměr pohlaví z celkového počtu žáků. Střední průmyslovou školu v Mladé Boleslavi lze považovat za „chlapeckou“, protože na ní studuje 88 % mužů. Naopak Střední školu designu a módy, Prostějov lze považovat za „dívčí“, jelikož na ní studuje 82 % žen.

Žáci při výběru středních škol zohledňovali rozdílně zaměření jejich regionu. Muži tomuto faktu přihlíželi, ženy naopak nikoli. Žáci dále odpověděli rozdílně v případě druhé šance si zvolit střední školu. Nejvíce mužů by si zvolilo stejnou střední školu i stejný obor, naopak ženy by si vybraly jiný obor na jiné střední škole. Žáci byli dále dotázáni, zda po absolvování středních škol mají v úmyslu pokračovat ve studiu nebo pracovat a zda se chtějí i nadále věnovat technickému zaměření. Stejně procento žen i mužů chce pokračovat ve studiu na vysoké škole. Avšak většina žen bude volit vysoké školy s jiným než technickým zaměřením na rozdíl od mužů. U žáků, kteří budou po ukončení školy pracovat, chce většina mužů hledat práci v technických oblastech, naopak ženy budou hledat místo v jiných oblastech než technických.

Nejvíce mužů i žen dojíždí do školy maximálně půlhodiny. Většina žáků se hlásila na vybrané střední školy ze základních škol, čili muži i ženy měli podobné podmínky při rozhodování, jelikož všichni volili mezi všeobecným a odborným zaměřením. Nadpoloviční většina žáků si myslí, že je nejvíce ovlivnil při výběru oboru jejich zájem. Ženy i muži odpověděli, že při výběru střední školy byli nejvíce ovlivněni vnitřním motivačním činitelem (zajímavým studijním zaměřením) a vnějšími motivačními činiteli (umístěním školy bydliště a snadnými přijímacími zkouškami). Většina žáků se před studiem o vyučované předměty na školách zajímala. Žáci jsou s jejich výběrem střední školy spokojeni.

10 Shrnutí praktické části

V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že ve vybraných třídách Střední průmyslové školy v Mladé Boleslavi studuje více mužů než žen a většina z nich se hlásila o studium ze základních škol. Při rozhodování měli žáci na výběr z více škol podobného typu, nejvíce žáků si zvolilo školu buď v místě svého bydliště nebo v okruhu půl hodiny jízdy autobusem nebo vlakem. Nejvíce žáků (muži i ženy) si zvolilo strojírenský obor i střední průmyslovou školu na základě vnitřního motivačního činitele – zájmu. Muži i ženy při rozhodování přihlíželi na zaměření regionu na strojírenství. Před studiem byl pro žáky nejvíce zajímavý předmět Technické kreslení. Žáci jsou se svou volbou školy spokojeni, jelikož u šesti možností ze sedmi byly jejich odpovědi v nadpoloviční většině kladné a v případě šance na druhý výběr střední školy by si vybrali opět tu samou i stejný obor. Po ukončení školy žáci chtějí pokračovat ve studiu na vysoké škole technického zaměření, ti kteří neplánují další studium, budou hledat práci také v technické oblasti. V dotazníkovém šetření na průmyslové škole se odpovědi mužů a žen téměř nelišily.

Porovnání dotazníkových šetření potvrdilo, že na vybraných středních školách studuje odlišný počet mužů a žen. Žáci obou škol se hlásili o studium ze škol základních a dojíždí z místa svého trvalého bydliště do Mladé Boleslavi respektive Prostějova maximálně půl hodiny. Při výběru oboru i střední školy měl na žáky největší vliv vnitřní motivační činitel - zájem. Žáci strojní i oděvní školy jsou se svým výběrem spokojeni.

Motivy žáků ke studiu na vybraných středních školách se lišily ve čtyřech bodech dotazníku. Muži na rozdíl od žen přihlíželi k zaměření regionu, ve kterém bydlí. V případě druhé šance by si muži vybrali stejnou střední školu i stejný obor, naopak ženy by si vybraly jiný obor i jinou školu. Muži by chtěli pokračovat ve studiu na vysoké škole technického zaměření a popřípadě pracovat v oboru, ženy by naopak chtěly pokračovat ve studiu na vysoké škole jiného zaměření a popřípadě pracovat v jiném oboru.

11 Závěr

Volba střední školy patří mezi první důležité kroky v našem životě. Jelikož nás profesně orientuje na celý náš život. Proto je důležité, aby si žáci při výběru středních škol počínali zodpovědně a brali v úvahu všechny své možnosti.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit motivy žáků ke studiu na Střední průmyslové škole v Mladé Boleslavi, jež je považována za „chlapeckou.“ Z dotazníků na obou školách bylo zjištěno, že na škole studuje více mužů než žen a jejich motivy se téměř nelišily. Strojírenský obor i střední průmyslovou školu si žáci vybrali zejména na základě vnitřního motivačního činitele – zájmu. Žáky před studiem nejvíce zaujal předmět Technické kreslení. Většina žáků je se svou volbou oboru i školy spokojena a chce pokračovat ve studiu na vysoké škole s technickým zaměřením.

Téma bakalářské práce bylo záměrně zadáno Zuzaně Šebestíkové, jež se zabývala motivy žáků na Střední škole designu a módy, Prostějov. Při srovnání výsledků z dotazníkových šetření vybraných škol bylo zjištěno, že žáci vybrané střední školy volili na základě většinou stejných motivů. Ženy z umělecko-oděvní školy při rozhodování nezohledňovaly zaměření regionu jejich bydliště a chtějí nastoupit na vysokou školu popřípadě do zaměstnání jiného než technického zaměření. V bakalářské práci byly porovnány prostředí středních škol, největší rozdíly byly shledány ve velikosti škol a ve vnímání společných prostor. Mladoboleslavská škola má oproti prostějovské téměř dvojnásobnou kapacitu a momentálně ji navštěvuje téměř dvojnásobek žáků a pedagogů.

12 Seznam použité literatury

ČÁP, J. a MAREŠ, J., 2001. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-463-X.

Eurydice: *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010*, s. 397. [online]. Publikace 2011 [vid.11-11-2012].

Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf

EYSENCK, M. a KEANE, T., 2008. *Kognitivní psychologie*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1559-4.

FARKOVÁ, M., 2008. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-86723-64-8.

FONTANA, D., 2010. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-725-1.

HILL, G., 1998. *Moderní psychologie: hlavní oblasti současného studia lidské psychiky*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-641-1.

HLAĐO, P., 2010. *Vliv sociálního okolí na kariérové rozhodování žáků při přechodu do vyššího sekundárního vzdělávání. Pedagogická orientace, roč. 20, č. 3, s. 66–81.* [online]. Publikace 2011 [vid. 2012-18-12].

Dostupné z: <http://www.vychovavzdelavani.cz/download/pedor.pdf>

CHRÁSKA, M., 2007. *Metody pedagogického výzkumu – Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-1389-4.

JANOŠOVÁ, P., 2011. *Gender v práci se školními dětmi*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-701-7.

KARSTEN, H., 2006. *Ženy – muži: genderové role, jejich původ a vývoj*, Praha: Portál. ISBN 80-7367-145-X.

KOTÍKOVÁ, H. a ZLÁMAL J., 2006. *Základy marketingu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1489-9.

LIPPA, R., 2009. *Pohlaví: příroda a výchova*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1719-2.

MARHÁNKOVÁ J., SVATOŠOVÁ M., 2011. *Ženy v technických oborech a ICT oborech, Situace v ČR*, Gender Studies, o.p.s., s. 34. [online]. [vid. 18-12-2012].

Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/8b47a03bf445e4c3031ce326c68558ae/zeny-a-it.pdf

NAKONEČNÝ, M., 2011. *Psychologie: Přehled základních oborů*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-443-8.

ŘÍČAN, P., 2005. *Psychologie: příručka pro studenty*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-923-2.

ŘÍČAN, P., 2010. *Psychologie osobnosti:[obor v pohybu]*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-1174-4.

SMEJKAL, V., SCHELOVÁ BACHRACHOVÁ H., 2011. *Velký lexikon společenského chování*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3133-9.

SPŠ Mladá Boleslav: *Střední průmyslová škola, Mladá Boleslav* [online]. Publikováno 2012 [vid. 01-02-2013]. Dostupné z: <http://www.spsmb.cz/>

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 58, s. 10262-10324.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84/2005, s. 3146.

Zákon č. 561/2009 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 2822–2824. ISSN 1211-1244.

13 Seznam příloh

Příloha A: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	72
Příloha B: GRAFY.....	74
Příloha C: Otázka 2 – Dojezdnost žáků do školy	81

Příloha A: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Průzkum motivů žáků k výběru Střední průmyslové školy Mladá Boleslav

Milé zákyně, milí žáci Střední průmyslové školy Mladá Boleslav,

Tento dotazník je zaměřen na Vaše motivy ke studiu na Střední průmyslové škole Mladá Boleslav. Tímto Vás prosím o vyplnění, dotazník je zcela anonymní a poslouží pouze ke zpracování bakalářské práce. U otázek, kde je více možností můžete zakroužkovat jednu nebo více odpovědí. Pokud Vás nezaujme žádná mnou nabízená varianta, napište odpověď na daný řádek vlastními slovy.

Velice děkuji za Vaši spolupráci a přeji Vám mnoho úspěchů při dalším studiu.

S pozdravem Zdeňka Půlpánová

1. **Jakého jsi pohlaví?**
  - a) Žena
  - b) Muž
2. **Místo trvalého bydliště (uved' jen město, obec):** .....
3. **Z jaké školy jsi přecházel(a) na střední školu?**
  - a) Základní škola
  - b) Víceleté gymnázium
  - c) Jiné .....
4. **Co všechno tě ovlivnilo při volbě tohoto oboru?**
  - a) Zájem o tento obor
  - b) Uplatnitelnost absolventů toho oboru na trhu práce
  - c) Výše finančního ohodnocení absolventů v daném oboru
  - d) Poptávka zaměstnavatelů v místě bydliště
  - e) Obdobné profesní zaměření rodičů
  - f) Přání rodičů
  - g) Z nedostatku jiných příležitostí
  - h) Jiné .....
5. **Co tě nejvíce ovlivnilo při volbě této školy?**
  - a) Prestiž školy
  - b) Zajímavé studijní zaměření
  - c) Možnost praktikantských pobytů v blízkých firmách
  - d) Umístění školy od bydliště
  - e) Přání rodičů
  - f) Na tuto školu šli mí kamarádi
  - g) Snadnost přijímacích zkoušek
  - h) Jistota dokončení studia
  - i) Finanční náročnost studia
  - j) Dobře na mne zapůsobilo prostředí školy při dnu otevřených dveří
  - k) Vysoká pravděpodobnost přijetí na vysokou školu
  - l) Možnost ubytování na internátu
  - m) Vybavenost školy
  - n) Nabídka mimoškolních činností ve městě
  - o) Nabídka zájmových činností ve škole
  - p) Jiné.....

6. Ovlivnilo tě při rozhodování, že se nacházíš v regionu zaměřeném na strojírenství?

- a) Ano
- b) Ne

7. Vyjmenuj alespoň tři firmy svého studovaného technického zaměření a zakroužkuj jednu, ve které bys měl(a) zájem o práci?

8. Jaké předměty tě nejvíce zaujaly před studiem na této škole?

- a) Strojírenská technologie
- b) Stavba a provoz strojů
- c) Mechanika
- d) Technické kreslení
- e) Cizí jazyk
- f) Jiné předměty .....
- g) S předměty jsem se před přijetím neseznámil(a)

9. S výběrem střední školy jsem spokojen(a)/nespokojen(a) z důvodu:

	Spokojen	Nespokojen
Obsah učiva		
Náročnost studia		
Úroveň studia		
Atmosféra ve škole		
Vybavenost školy		
Zvolený obor		
Mimoškolní činnost		
Jiné prosím uveďte:		

10. Kdyby sis měl(a) znovu vybrat obor nebo střední školu:

- a) Vybral(a) bych si stejný obor i stejnou střední školu
- b) Vybral(a) bych si stejný obor na jiné střední škole
- c) Vybral(a) bych si jiný obor na této střední škole
- d) Vybral(a) bych si jiný obor na jiné střední škole

11. Máš v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole?

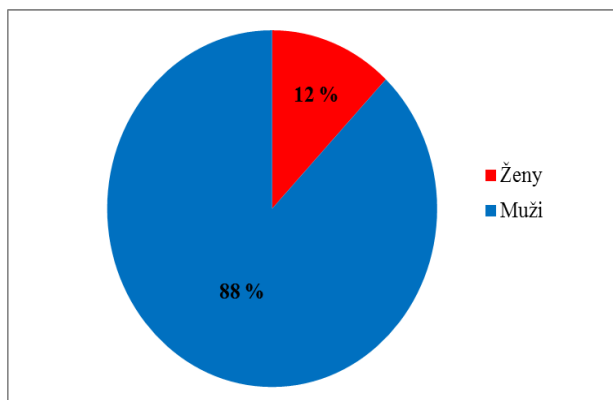
- a) Budu se hlásit na vysokou školu technického zaměření
- b) Budu se hlásit na vysokou školu jiného než technického zaměření
- c) Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v technickém oboru
- d) Nebudu se hlásit na vysokou školu, předpokládám práci v jiné oblasti

12. Je něco důležitého, co v dotazníku chybělo?

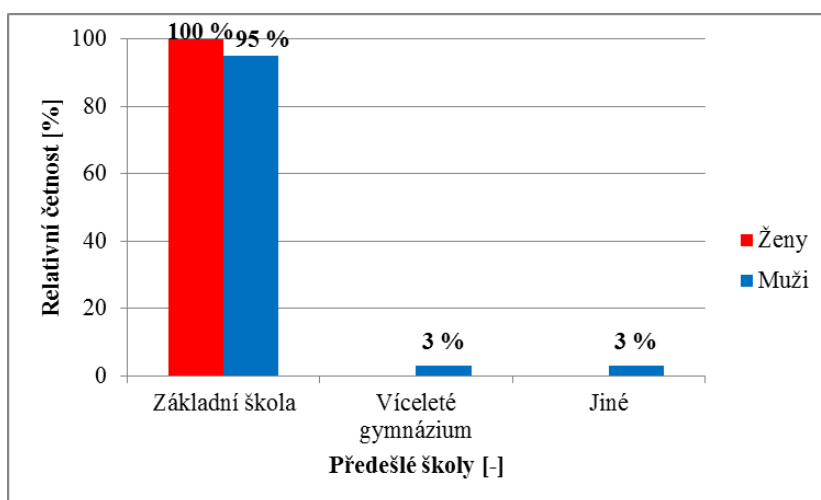
Děkuji za vyplnění a přeji hezký den.

Příloha B: GRAFY

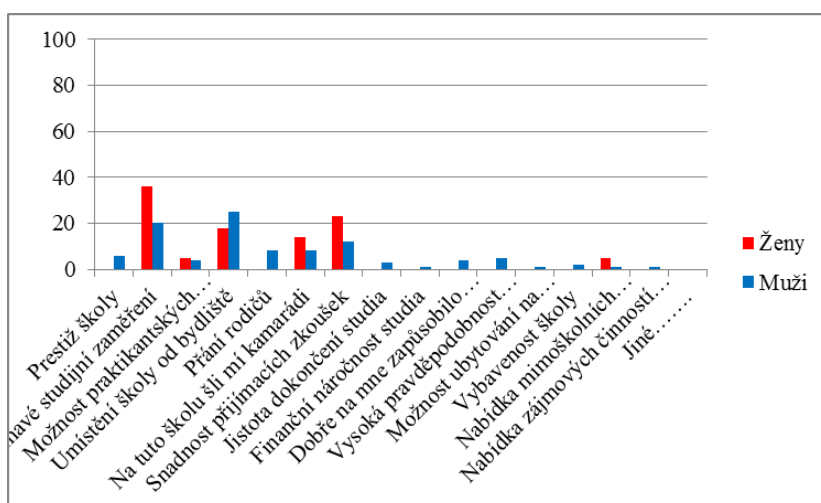
Graf 1: Zastoupení pohlaví žáků ve vybraných třídách

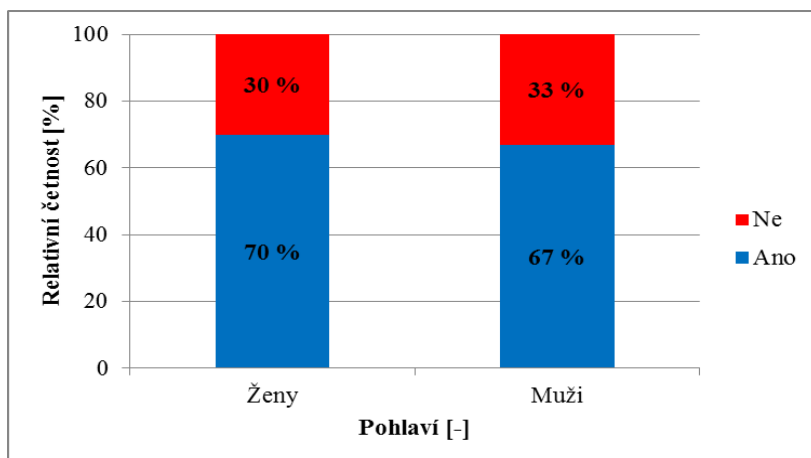
Graf 2: Především školy žáků

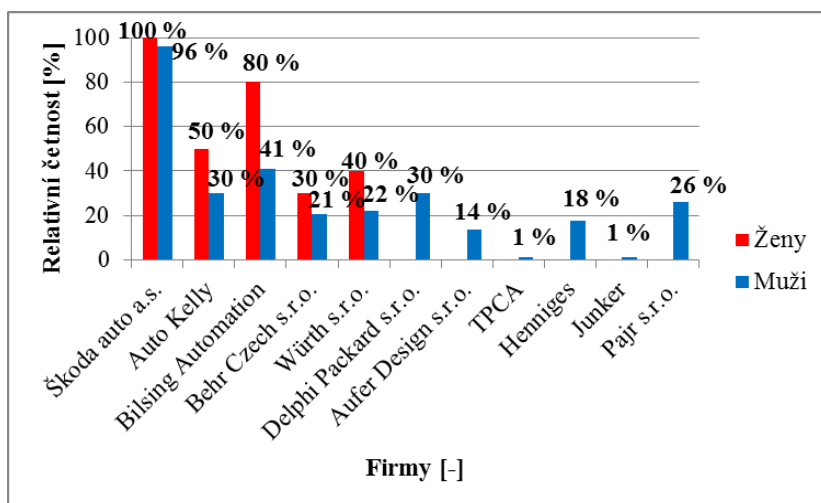
Graf 3: Volba školy

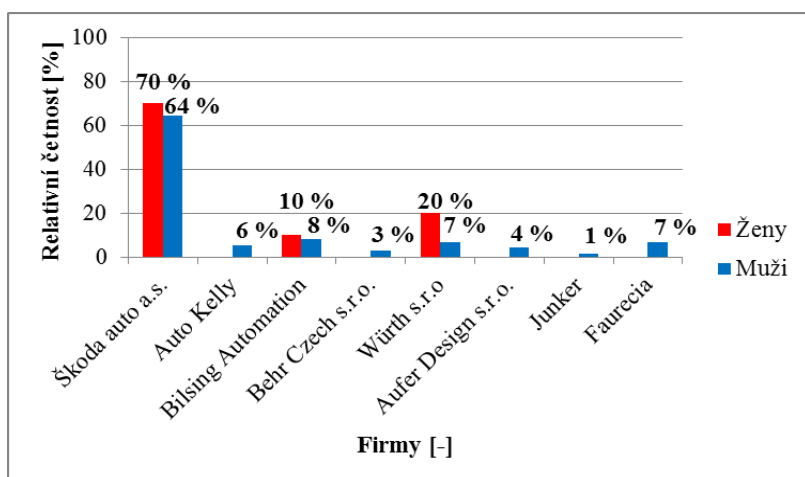
Graf 4: Motivační činitel - region

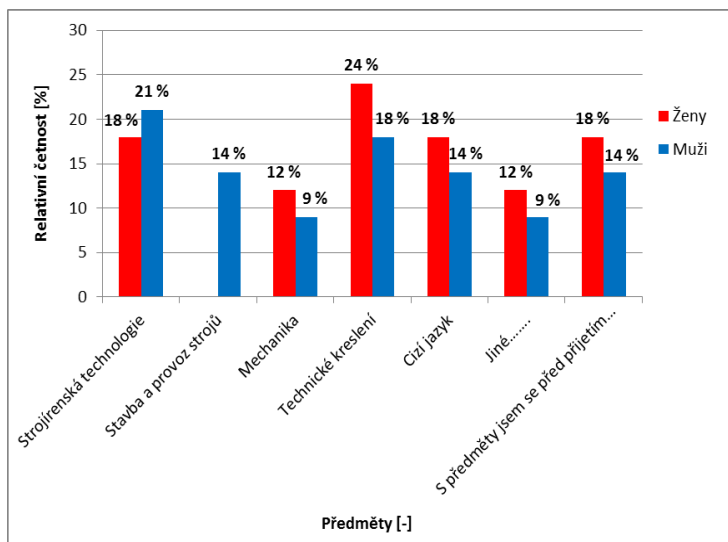
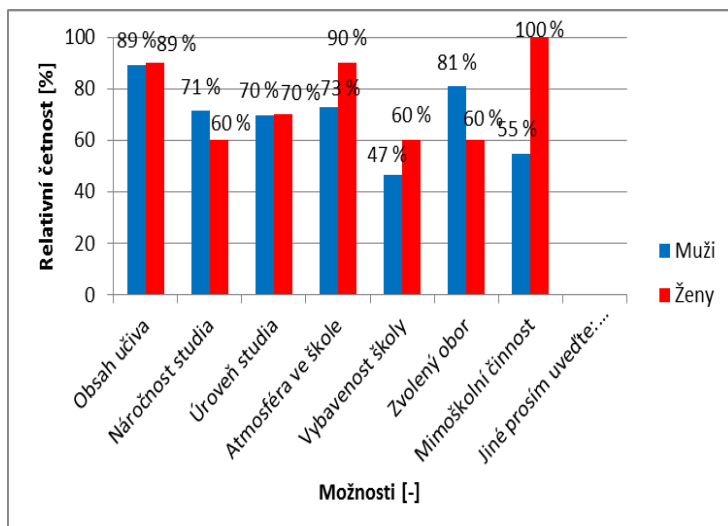
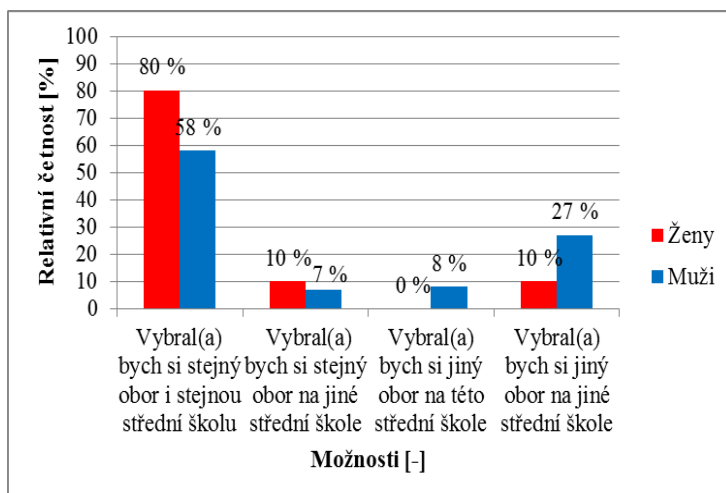

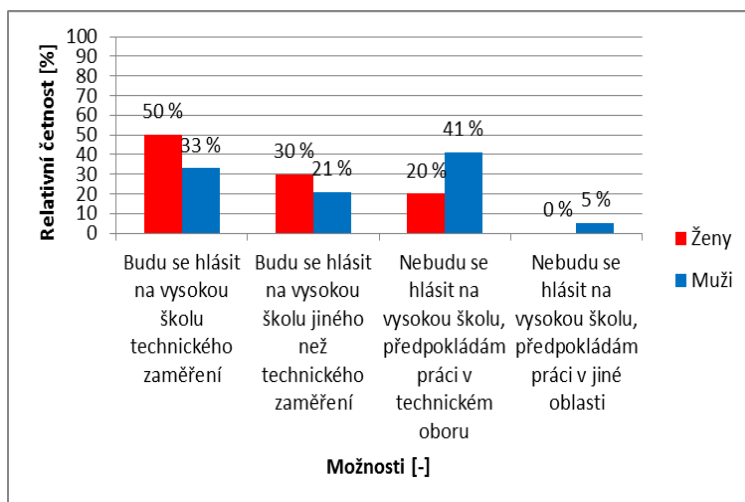
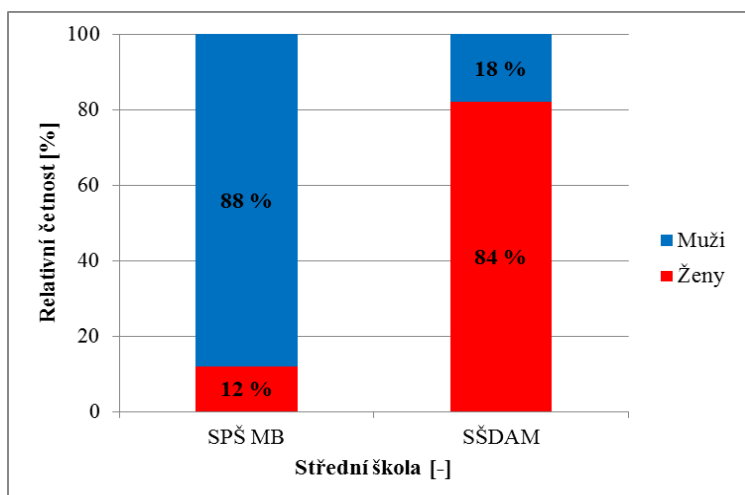
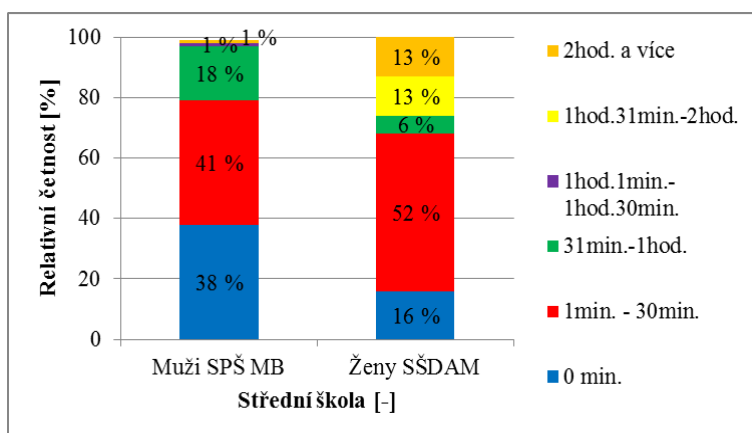
Graf 5: Povědomí žáků o firmách v oboru

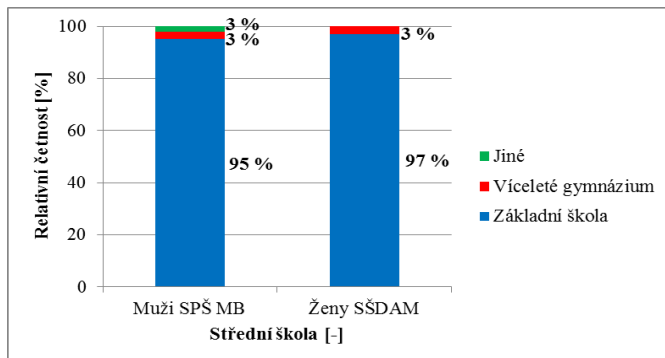
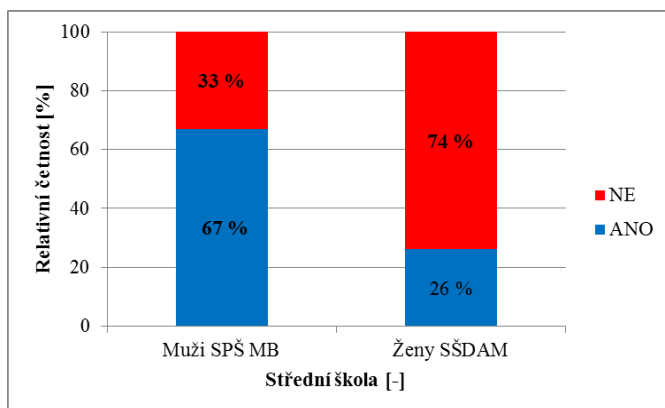
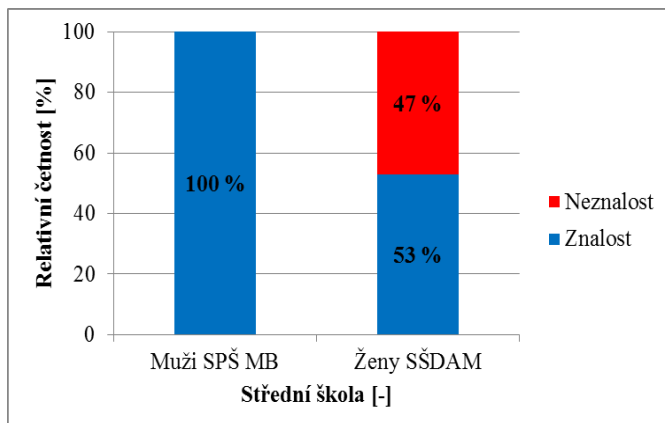

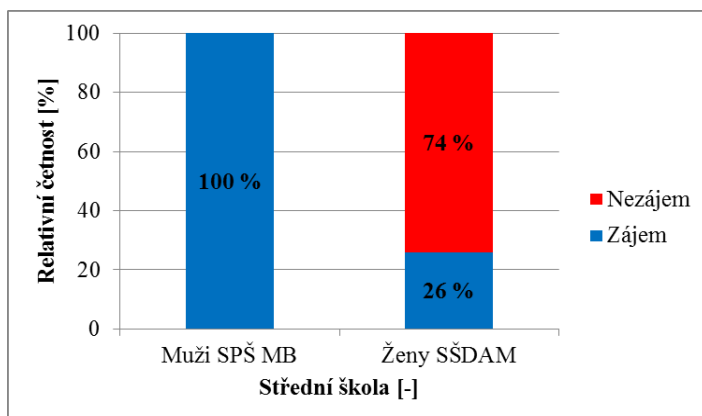
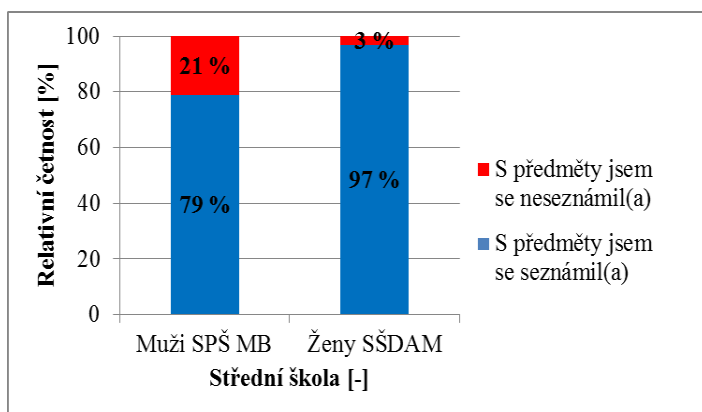
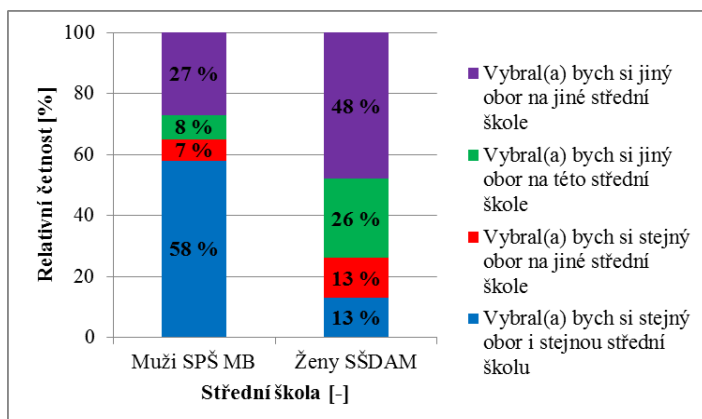
Graf 6: Potencionální zájem ve firmách o práci

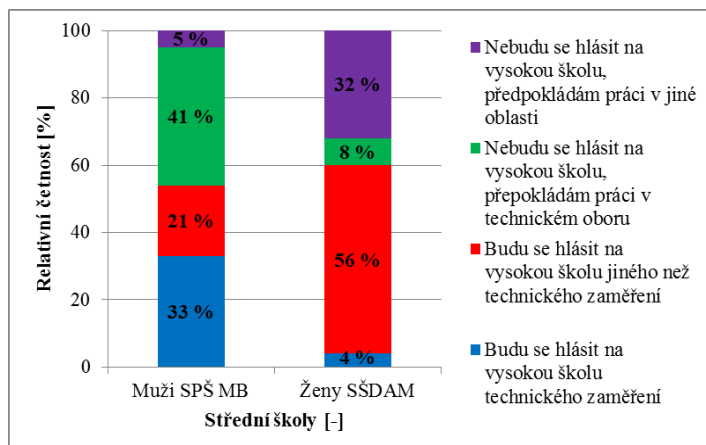

Graf 7: Zájem žáků o předměty**Graf 8: Důvody spokojenosti žáků s výběrem školy****Graf 9: Druhá šance na výběr střední školy**

Graf 10: Úmysl pokračovat ve studiu**Graf 11: Srovnání - Zastoupení pohlaví na vybraných školách****Graf 12: Srovnání - Dojezdnost žáků do školy**

Graf 13: Srovnání – Předchozí školy žáků**Graf 14: Srovnání – Vliv regionu****Graf 15: Srovnání – Povědomí o firmách v oboru**

Graf 16: Srovnání – Zájem o práci v oboru**Graf 17: Srovnání - Zájem o předměty****Graf 18: Srovnání - Druhá šance na výběr školy**

Graf 19: Srovnání - Pokračování ve studiu

Příloha C: Otázka 2 – Dojezdnost žáků do školy

MUŽI	Počet žáků [-]	Vzdálenost [km]	Min. počet přestupů [-]	Dojezdnost [min]
Mladá Boleslav	28	0	0	0
Kosmonosy	4	3,7	0	13
Březno u Mladé Boleslavi	2	7,9	0	18
Dobrovice	2	8,6	0	20
Dolní Stakory	1	8,8	0	21
Čistá u Mladé Boleslavi	5	10	0	20
Dlouhá Lhota	1	12	0	27
Semčice	1	12	0	36
Bakov nad Jizerou	1	14	0	17
Pěčice	1	14	0	29
Luštěnice	4	15	0	27
Bělá pod Bezdězem	1	16	0	33
Ledce u Mladé Boleslavi	1	17	0	48
Mnichovo Hradiště	11	18	0	30
Březovice	1	20	0	43
Chotětov	2	21	0	40
Sobotka	1	22	0	30
Vlkava	1	22	0	30
Libáň	2	26	0	50
Mírová pod Kozákovem	1	36	0	61
Praha	1	64	0	45
Roudnice nad Labem	1	94	2	154
ŽENY	Počet žáků [-]	Vzdálenost [km]	Min. počet přestupů [-]	Dojezdnost [min]
Mladá Boleslav	1	0	0	0
Čistá u Mladé Boleslavi	1	10	0	20
Martinovice	1	11	0	25
Řehnice, Krnsko	1	11	0	25
Bakov n. Jizerou	1	14	0	17
Bělá pod Bezdězem	1	16	0	33
Mnichovo Hradiště	2	18	0	30
Kluky, Skalsko	1	23	0	49
Sudovo Hlavno	1	33	2	82